Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ✦ № 164 (9660). • 1989 йил 1 сентябрь • жума • Баҳоси 3 тийин.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросида

30 август куни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг навбатдаги Бюроси бўлди.

Бюро кўзбўямачилик ва қўшиб ёзиш фактларига қатъий чек қўйишга қаратилган қўшимча чора-тадбирлар тўғрисидаги масалани кўриб чиқди. Муҳокама чоғида республикада қўшиб ёзиш ва кўзбўямачиликка қарши кураш юзасидан иш олиб борилаётганига қарамай, давлатни алдаш каби нотўғри практика ҳамон давом этаётганлиги таъкидланди. Бу эса кадрларни бузиб, уларнинг топширилган иш соҳаси учун масъулиятини камайтирмоқда. Республикадаги кўпгина партия ва совет органлари ишларнинг ҳақиқий аҳволини бузиб кўрсатишга йўл қўйиб бўлмаслиги тўғрисида партия ва ҳукумат қарорларидан тегишли хулоса чиқариб олмаганликлари, қўшиб ёзиш ва кўзбўямачиликка қарши курашда масъулиятсизлик, кўнгилчанлик қилаётганликлари айтиб ўтилди.

Бюро область партия комитетларидан бу масалаларда тартиб ўрнатиш юзасидан узил-кесил чоралар кўришни, давлатни алдаш фактларини фақат мансаб билан боғлиқ жиноят деб эмас, балки партия олдидаги оғир жиноят деб қарашни талаб қилди. Қўшиб ёзиш ва кўзбўямачиликнинг ижтимоий хавфини ҳисобга олиб, ҳар қандай қўшиб ёзиш ва кўзбўямачилик фактларини партия йиғилишлари муҳокамасига қўйиб, айбдорларга принципиал баҳо бериш, бундай фронтларни тугатиш юзасидан кўрилаётган чоралар ҳақида меҳнат коллективларини хабардор қилиб бориш тавсия этилди.

Марказий Комитет Бюросида КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Советининг Қорақалпоғистон АССРни ижтимоий-иқтисодий, маданий ривожлантиришнинг қўшимча чора-тадбирлари тўғрисидаги қарорлари қандай бажарилаётганлиги тўғрисидаги масала тингланди. Бу ишда маълум силжишлар мавжудлигига қарамай, республика партия, совет, хўжалик органлари мазкур қарорларда кўзда тутилган вазифаларни ўз вақтида бажариш юзасидан тегишли чораларни кўрмаётганликлари таъкидланди. Бу масалаларда Қорақалпоғистон область партия комитети, автоном республика Министрлар Совети зарур қатъият кўрсатмаяпти. Аҳоли ҳаётини таъминлашнинг кўпгина жиддий муаммоларини ўз кучлари билан ҳал қилиш мумкин бўлса ҳам бу муаммолар жуда секинлик билан ҳал этилмоқда.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Бюроси Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советига, Марказий Комитетнинг бўлимларига, Қорақалпоғистон область партия комитетига, автоном республика ҳукуматига КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг қарорларини сўзсиз бажаришга, Қорақалпоғистон АССРнинг ижтимоий-иқтисодий ва маданий ривожланишни жадаллаштиршга қаратилган бир қанча қўшимча чора-тадбирларни амалга оширишни таклиф қилди.

1990 йилнинг сентябрида В. И. Ленин номли Тошкент Давлат университетининг 70 йиллигига бағишланган юбилей тадбирларини ўтказишга қарор қилинди. Бу тадбирларга тайёргарлик кўриш ва ўтказиш комиссиясининг состави тасдиқланди.

Мажлисда Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Ўзбекистон ССР Автомобиль транспорти ва йўл хўжалиги министрлигини, Ўзбекистон ССР Меҳнат ва социал-таъминот давлат комитетини қайта ташкил этиш ҳамда Ўзбекистон ССР Бинокорлик материаллари саноати министрлигини тузиш тўғрисидаги таклифлари маъқулланди.

Марказий Комитет Бюроси Ўзбекистон ССР агросаноат комплексини бошқариш системасини такомиллаштириш масаласини кўриб чиқди. Ҳамма босқичларда бошқарувни демократиялаш ҳамда хўжаликлар ва корхоналарнинг буйруқбозлик-маъмуриятчилик усулларидан раҳбарликнинг иқтисодий усулларига қатъий ўтишини гарантиялаш зарурлигидан келиб чиқиб, район агросаноат бирлашмалари (РАПО)ни тугатиш ҳамда конкрет шароитлар ва хўжаликлар, корхоналар, кооперативлар, деҳқон хўжаликлари, агрокомбинатлар, агрофирмалар ва бошқаларнинг бир-бирига боғлиқлигидан келиб чиқиб, ихтиёрийлик асосида бошқарувнинг сайлаб қўйиладиган органини тузиш кўзда тутилмоқда. Область агросаноат комитети ўрнига агросаноат кооператив-давлат корхоналари ташкилотлари уюшмаси — «Область агросаноат уюшмалари» тузиш, бунда агросаноат тузилмалари, колхозлар, совхозлар, қайта ишловчи ва бошқа корхоналар вазифаларини аниқ белгилаб қўйишни, бошқарувда давлат ва жамоатчилик асосларини энг мақбул даражада қўшиб олиб боришни, шунингдек агросаноат комплексининг ишлаб чиқариш территориал бошқарув соҳасида тўла мустақилликни таъминлашни кўзда тутиш мақсадга мувофиқ деб топилди.

Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитетини ўзгартириб, уни Ўзбекистон ССР қишлоқ хўжалик давлат-кооператив комитетига айлантириш ва унинг зиммасига республика қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши ва қайта ишлаш саноатини ривожлантириш сиёсати учун бутун масъулиятни юклаш, колхозлар, совхозлар, кооперативлар, алоҳида деҳқон хўжаликлари ишига маъмурий аралашишни бутунлай истисно қилиш таклиф этилмоқда.

Ўзбекистон ССР Министрлар Советига республика агросаноат комплексини бошқаришнинг янги структурасини ишлаб чиқиш ва 1989 йил сентябрь ойида агросаноат комплекси бошқарув органлари системасидаги ўзгаришлар тўғрисида қонун қабул қилиш учун уни Ўзбекистон ССР Олий Советига тақдим этиш, бунда республика агросаноат комплексида бошқарув системасини қайта қуришни шу йил ноябрь-декабрь ойларида тугаллаш зарурлигини кўзда тутиш тавсия қилинди.

Марказий Комитет Бюросида КПСС Марказий Комитетининг Совет Болтиқбўйи республикаларидаги аҳвол тўғрисидаги баёнотининг сиёсий жиҳатдан ғоят муҳимлиги таъкидланди. Муҳокама чоғида Латвия, Литва ва Эстониянинг миллатчи, экстремист тўдалари демократия шароитида ажралиб чиқишга қаратилган йўлни очиқдан-очиқ ўтказаётганликлари, ишни Болтиқбўйи республикаларининг алоҳида бўлиб ажралишига, СССРдаги бошқа халқлар билан кўпдан буён қарор топган узвий алоқаларни узиб ташлашга қаратаётганликлари таъкидланди. Уларнинг режалари социализмга, советларга қарши тусдадир. Бюро КПСС Марказий Комитетининг баёнотидаги Совет Болтиқбўйи халқларига қилинган миллатлараро муносабатдаги долзарб ва тўпланиб қолган муаммоларни хотиржамлик билан амалий ҳал қилишга, қайта қуриш тақдири учун масъулият ва донолик кўрсатишга даъватни тўла қўллаб-қувватлади.

Бюро мажлисида ижтимоий-сиёсий тусдаги бошқа масалалар, республикани ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришни жадаллаштириш масалалари ҳам кўриб чиқилди.

• БИЛИМЛАР КУНИ •

ТАЪЛИМ-ТАРБИЯГА ЯНГИЧА ЁНДАШАЙЛИК

Қайта қуриш барча соҳалар каби халқ таълими олдига катта вазифалар қўйди. Ёш авлодга чуқур билим бериш, уларни ғоявий, сиёсий, жисмоний жиҳатдан чиниқтириш, касб-корга, меҳнатга ўргатиш каби талаблар шулар жумласидандир. Янгича ўзгаришларнинг фаол иштирокчиси бўлган ўқитувчи малакасига эътибор қандай? Ўтган ўқув йилининг ўзига хос хусусияти — маориф ва ҳунар-техника ўқув муассасаларининг ягона ташкилотга бирлашганлиги ижобий натижалар бердими? Умуман ислоҳот қай йўсинда амалга ошмоқда? Область халқ таълими бошқармаси бошлиғи Ш. И. Жалилов билан бизнинг суҳбатимиз ана шу хусусда бўлди.

— Суҳбатимизни мени анчадан буён қийнаб келаётган бир фикрдан бошламоқчиман,— деди у.— Халқ таълимини такомиллаштирув йўлида белгиланаётган тадбирлар ҳали тўла-тўкис бажарилаётгани йўқ. Маорифни янада ривожлантиришнинг йўналишлари батамом аниқ эмас. Худди шу мушкулликлар область халқ таълими ишларида ҳам мавжуд.

— Масалан?

— Бир мисол. Область халқ маорифи билан область ҳунар-техника бошқармаси ягона ташкилотга — область халқ таълими бошқармасига айлангандан кейин бизда бир қатор муаммолар пайдо бўлди. Яъни, бу икки бўғинда хизмат қилувчилар сони камайгани билан уларнинг бажарадиган ишлари ўша-ўша қолаверди. Хусусан, илгари билим юртлари ҳаёти билан 25 киши шуғулланган бўлса, эндиликда олти кишигина бу иш билан банд. Талаб эса тобора ошиб бораяпти. Буни фақат тўғри тушунинг. Мен нолиб гапираётганим йўқ. Иш кўлами ортаётганлигини қайд этаяпман, холос. Шу алфозда вазифаларни амалга ошириш қийин, албатта. Лекин бундай машаққатлардан қатъий назар, олдинга маълум даражада силжияпмиз.

Область ҳунар-техника билим юртларида ҳар йили 68 ихтисослик бўйича 10 мингдан ортиқ малакали ишчи тайёрланмоқда. Малакали дейишимнинг боиси бор. Маълумки, ҳунар-техника билим юртлари мактаблардан фарқли анча пулли ташкилот. Улардаги устахоналарда амалий машғулотлар пайтида маҳсулотлар ишлаб чиқарилади. Тушган маблағнинг 50 фоизи ўқув даргоҳининг ҳисобида қолади. Тушган маблағлар марказлашиб унинг маълум қисми эса билим юртлари моддий-техника базасини яхшилаш, янги асбоб-ускуналар, жиҳозлар сотиб олишга сарфланади. Демак, ҳунар-техника билим юртларининг яраси енгилроқ. Мактабларда эса аксинча. Шунинг учун ҳам биз мактаблар билан ҳунар масканлари ҳамкорлигини йўлга қўйдик. Шу ўқув йилидан бошлаб Чирчиқдаги 7-ўрта ҳунар-техника билим юрти шаҳардаги мактаблар учун ёрдам қўлини чўзди. Хусусан, 12-мактабда тажриба сифатида тикувчилик группаси ташкил этилди. Ҳафтанинг маълум кунлари ҳунар-техника билим юрти ўқитувчи ва мастерлари ўқувчи қизларга тикувчилик бўйича дарс ўтадилар. Шунингдек, мактаб талабалари билим юртидаги махсус фан кабинети, тикув машиналари, зарур кўргазмали ўқув қуролларидан фойдаланиш имконига эга бўладилар. Натижада икки йилда қизлар етуклик аттестати олиш билан бирга тикувчилик бўйича мутахассис бўлиб ҳам етишадилар.

Оржоникидзе районидаги 12-ўрта ҳунар-техника билим юртида эса биринчи ва иккинчи курс ўқувчилари билан янги тажриба амалга оширилади. Баъзи бир фанларни ихчамлаштириш ҳисобига бу ерда «Қишлоқ хўжалиги устаси» деган мутахассислик бўйича кадрлар тайёрланади. Билим юрти битирувчилари фақат бир касбнигина, яъни тракторчилик, ёки бўлмаса бухгалтерлик эмас, балки қишлоқ хўжалигига оид барча ҳунарни эгаллайдилар. Бу эса хўжаликда қайси мутахассисга эҳтиёж сезилса, битирувчи ўша касбда ишлаб кетаверади, деган сўз.

Олмалиқдаги мавжуд иккита ҳунар-техника билим юртлари эса мактаблараро ўқув ишлаб чиқариш комбинатлари билан бирга ишчи касбини янада такомиллаштириш бўйича 1989—1991 йилларга мўлжалланган тадбирлар ишлаб чиқди. Биз мактабларнинг ҳунар-техника билим юртлари билан алоқасини янада мустаҳкамлайверамиз.

— Шу ўринда халқ маорифи билан ҳунар-техника шохобчаларининг уйғунлашуви ҳунар мактабларига фақат тарбияси ёмон болаларнинггина эмас, балки ўқувли, яхши ва аъло баҳоларга ўқиган йигит-қизларни жалб этиш учун қандай қулайликлар туғдириши ҳақида ҳам тўхталиб ўтсангиз.

— Афсуски, бу борада ҳали ишларимиз яхши деб айтолмаймиз. Ҳунар-техника билим юртларига паст назар билан, менсимасдан қараш ҳоллари ҳамон давом этиб келмоқда. Бунга асосий сабаблардан бири — ота-оналарнинг ҳунар-мактабларини қандайдир жазо сифатида юбориладиган жой деб, болаларда эса «паст баҳоларга ўқисанг, билим юртига борасан», деган тушунчанинг мавжудлигидир. Бу мутлақо нотўғридир. Ваҳоланки, ҳунар даргоҳларида ўқиш, касб эгаллаш учун анча қулай шароитлар яратилган. Ҳозирги кунда областимизда мавжуд 34 та кундузги ўрта ҳунар-техника билим юртларининг аксариятида барча имкониятлар етарли. Улар дуруст биноларда жойлашган. Махсус фан кабинетлари, керакли жиҳозлар, асбоб-ускуналар билан таъминланган устахоналар ўқувчилар ихтиёрида. Ёшларимиз ҳунар мактабларида ўрта маълумот олишлари билан бирга ҳаётда ўзлари қизиққан, асқотадиган касбкор устаси бўлиб етишадилар. Улар орасида жуда малакали, ҳавас қилса арзийдиган ҳунар эгалари кўпайиб бораётганлиги бизни қувонтиради, албатта. Шундайлардан айримларининг номи элимизга танилмоқда ҳам. Масалан, Ангрендаги 4-ўрта ҳунар-техника билим юрти студенти Э. Зилбоев яқинда ажойиб бир муваффақиятни қўлга киритди. У ГДРнинг Потсдам шаҳрида бўлиб ўтган ғишт терувчилар» мусобақасида СССР командасини ҳимоя қилди. 12 мамлакат қатнашган бу халқаро конкурсда командамиз биринчи ўринни эгаллади ва Э. Зилбоев уйига «Энг яхши ғишт терувчи» деган ном ва СССР Халқ таълими комитетининг раҳматномаси билан қайтди. Бундай мисолларни эса кўплаб келтириш мумкин.

Ҳунар билим юртларига яхши ва аъло баҳоларга ўқувчи ёшларни жалб этишга келсак, бу борада тарғибот ва тушунтириш ишларини кучайтиришимиз лозим. Яъни, энг аввало, ўрта мактаблар ўқитувчиларининг ўзлари эскича фикрлашларини йўқотишлари керак. Улар ўқувчиларга ёмон ўқисанг, билим юртига юборамиз деб эмас, аксинча, ҳунарнинг афзалликлари, билим юртидаги ўқишнинг фойдали томонлари ҳақида болаларга тушунтиришлари зарур.

— Ҳар йилдагидек янги ўқув йилида ҳам моддий базани мустаҳкамлашга ўзига яраша эътибор берилган бўлса керак, албатта?

Худди шундай. Маълумки, турғунлик йилларида тўпланган салбий ҳолатлар маориф соҳасига ҳам жиддий таъсир кўрсатди. Оқибатда мактаб жамиятдан, оила ва миллий маданиятдан, ўқувчи мактабдан, ўқитувчи эса ўқувчидан йироқлашди. Айниқса таълимга сарфланаётган моддий маблағ тортилиб қолиб, унинг мавқеи кескин камайди.

Фақат қайта қуриш шарофати туфайлигина мактаб ислоҳотини амалга ошириш борасида бир мунча силжишларга эришилганлигини таъкидлаш лозим. Жумладан, ўтган ўқув йилида 16 минг 478 ўқувчи ўринли мактаблар қурилган бўлса, бу йил 40 та янги мактаб 20 мингдан ортиқ ўғил-қизни ўз бағрига олди.

Бу борада Ўрта Чирчиқ, Оққўрғон районларидаги ишлар айниқса ибратлидир. Жумладан райондаги С. Сегизбоев номли совхозда жуда қисқа фурсат — 54 кун ичида авария ҳолатидаги эски мактаб ўрнида янгиси қад кўтарди.

Ўрта Чирчиқ районида эса кейинги беш йил ичида 6 минг ўқувчи ўринли бир неча мактаб фойдаланишга топширилди. Бугунги сентябрь тонгида Тўйтепа шаҳрида пландан ташқари қуриб битказилган 1280 ўринли 1-мактабда биринчи қўнғироқ чалинади.

Афсуски йирик анжуманларда қанчалик гапирилмасин, бир қатор районларда тўкилай деб турган мактаблар ўрнига янгиларини қуришга эътибор берилмаяпти. Жумладан, Паркент районидаги Санганак қишлоғидаги 21-мактаб 1987 йилда фойдаланишга топширилиши керак бўлгани ҳолда, бу йил ҳам битмай қолди. Шундай эътиборсизлик Калинин райони хўжаликларида ҳам яққол кўзга ташланмоқда. Жумладан «Ўзбекистон ССР 50 йиллиги» колхозида 834 ўқувчи ўринли мактаб қурилишига 1006 минг сўм ажратилгани ҳолда шу йил 1 июлига қадар атиги 150 минг сўмлик капитал маблағ ўзлаштирилган холос. «Назарбек» совхозидаги 3-мактаб эса 417 ўқувчи ўринли бўлиб, лойиҳа бўйича қурилишга 877 минг сўм ажратилган. Шундан 1 июлгача атиги 124 минг сўмлик иш бажарилди, холос. Ваҳоланки, бу иккала мактабни ҳам учинчи кварталда фойдаланишга топшириш мўлжалланган эди.

Худди шунга ўхшаш аҳволни Оққўрғон районидаги «Ленинобод», Бўка районидаги Ҳамза номли колхозлардаги мактаб қурилишларида, Чирчиқ ва Ангрен шаҳарларидаги болалар боғчалари қурилишлари мисолида ҳам кўриш мумкин.

— Кўриниб турибдики, мактаб қурилишига эътибор ҳамон етарли эмас. Лекин бизнинг кузатишимизча бу йил ўтган ўқув йилларидагидан олтин ва кумуш медаллилар сони анча кўпайди. Бу эски, моддий базаси ночор мактабларда ҳам яхши ўқиса бўлади деган хулосага олиб келмайдими?

— Бунинг ҳеч ажабланадиган жойи йўқ. Бир вақтлари битта дарсликни қўлма-қўл қилиб ўқиганлар орасидан фан кандидатлари, профессорлар ҳам чиқишганига гувоҳмиз. Гап ўқитувчи ва ўқувчининг талабчанлиги ва масъулиятлилигида. Бундай талабчанлик эса ортиб бораяпти. Бунинг устига ўтган йили ўқувчиларни дала ишларига жалб қилиш маълум даражада камайди. Бу шубҳасиз ўқув самарадорлигига таъсир этди. Шу боис медаллар сони кўпайди. Аммо шуни ҳам айтмоқчиманки, ўтган ўқув йилида биринчи марта медаллар билан муносиб тақдирлаш билан область халқ таълими эмас, шаҳар ва районлар халқ таълими бўлимлари шуғулландилар. Менимча бу уларга берилган мустақилликдир.

— Сиздан яна бир нарсани аниқлаб олмоқчи эдим. Бу муаммо кўп ота-оналарни ҳам қизиқтиради. Ўтган ўқув йилида айрим синфларда сакрашлар юз берди? Масалан, 3-синф ўқувчиси бирданига 5-синфга кўчди. Бундай ҳолатда ўқув программалари қай тарзда бўлади? Умуман сакрашлар ўқувчи билимига салбий таъсир кўрсатмайдими?

— Мутлақо! Дарҳақиқат, бу йилдан 10—11 йиллик ўқувга ўтиш муносабати билан синфдан-синфга кўчириш тартибларига бир мунча ўзгартиришлар киритилди. Мактабларга кичкинтойлар аввалгидек, 6 ва 7 ёшдан қабул қилинаверадилар. Олти ёшлилар бошланғич синфларда 4 йил, етти ёшлилар эса 3 йил ўқийдилар. Кейин эса бу ҳар иккала ёшдагилар 5-синф программасида ўқишни давом эттирадилар. Шундай қилиб, етти ёшлилар 3-синфни тугатганларидан сўнг 5-синфга ўтадилар.

Бундай янгилик программага ҳеч қандай салбий таъсир кўрсатмайди. Фақат ўқувчи 9-синфдан сўнг 10-синфда эмас, битирувчи 11-синфда ўқийди.

— Сўнгги савол. Янги ўқув йили муносабати билан маорифчиларга қандай истакларингиз бор?

— Уларга заҳматли ишларида муваффақият тилайман. Кўпроқ мустақил бўлинг, ўз устингизда тинимсиз ишланг, юқоридан келадиган буйруқ ва кўрсатмалар билан чегараланиб қолманг, дейман.

Суҳбатни З. ЖЎРАЕВА олиб борди.

I. ЯНГИ МАКТАБ ҚУВОНЧИ

✦ ЯНГИ ЎҚУВ йилини янги мактаб биносида бошлашга нима етсин! Айниқса, у мактаб ислоҳоти талаблари даражасида жиҳозланган, энг замонавий техника ва бошқа турли мосламаларга бой бўлса.

Ўрта Чирчиқ районидаги «Северний маяк» хўжалиги колхозчиларининг фарзандлари ҳам бугун янги ўқув йилини ана шундай бинода дастлабки сабоқ — «Тинчлик дарси» билан бошлашаяпти. Илк бор ўқувчиларни қабул қилаётган мазкур Н. В. Гоголь номли 65-мактаб компьютерлар ва лингофонлар билан жиҳозланган.

Суратларда: янги мактаб биноси; ўқитувчи Светлана Ли 5-синф ўқувчиларини компьютерлар билан ишлашга ўргатмоқда; 8-синф ўқувчиси Мурод Баҳриев ва бу йил илк бор мактабга чиқаётган Дилфуза Холсаитоваларга биринчи қўнғироқ чалиш шарафи насиб этди.

А. ЗУФАРОВ суратлари.

• *КПСС Марказий Комитетининг баёнотига билдирилаётган фикр-мулоҳазалар*

ДЎСТЛИГИМИЗ, ҚУДРАТИМИЗ БИРЛИКДА

Қардошлик иплари узилмасин

«КПСС Марказий Комитетининг Совет Болтиқбўйи республикаларидаги аҳвол ҳақида баёноти»ни ўқиб бу турғунлик йилларининг мамлакатимизга берган энг оғир зарбаси деган хулосага келдим.

Мен Болтиқбўйи республикалари халқларининг иттифоқимиз таркибидан чиқиш истакларини қораламоқчи эмасман. Бу уларнинг хоҳиш-иродаларига боғлиқ. Қолаверса бунга конституцион ҳуқуқлари ҳам бор. Лекин ўтмишда қандай хатоларга йўл қўйилган бўлмасин, у айрим эмас, Болтиқбўйи республикалари халқларига ҳам дахлдор. Шу пайтгача ягона мамлакатда яшаб келдик. Эканомикамиз ҳам шу бирлик асосида қурилди. Энди оти ўзганда ўзгаларга этак қоқиб кетиш тўғримикин?!

Мен одамларимизнинг яқин ўтмишимизни нақадар тез унутиб юборганларини ўқиб ўкиндим. Айниқса қачонлардир ана шу республикалар тупроғини немис-фашист босқинчиларидан озод қилиш учун қон кечиб ҳаётларини берган кишилар хотирасига ҳурматсизлик қилинганини қандай қабул қилиш мумкин?!

Тўғри, шундай йирик мамлакатни ягона марказдан туриб бошқариш принципи қораланяпти. Экономикани ривожлантириш, халқларимизнинг турмуш фаровонлигини ошириш учун иқтисодий мустақиллик керак экан. Лекин наҳотки унга бутун дунё халқлари ўртасида ўзаро яқинлашиш кечаётган бир пайтда биз бир-биримизга керак бўлган вақтимизда ўзаро боғланган қардошлик ипларини узиш эвазига эришиш керак бўлса?

Т. ОЛИМБОЕВ,
Тошкент районидаги Сабзавотчилик, картошка ва полиз экинлари илмий текшириш институти қурилиш бўлими ишчиси.

Шошилмаслик керак

ЯШИРИШНИНГ кераги йўқ. Мамлакатимизда миллий масаладаги аҳвол анча танг, муносабатлар кескинроқ бўлиб қолди. Айниқса, биз ёшларнинг орасида бу нарса кўпроқ сезилади.

Ҳозир мана шу таранглик ни юмшатиш, бир-биримизни тушунишга ҳаракат қилишимиз керак бўлган пайт. Партиянинг яқинда бўлиши кутилаётган Пленуми ҳам шу муаммога бағишланади. Яъни, мураккабликларни тинч йўллар билан, кескинликларсиз ҳал қилиб олмоқчимиз.

Ҳар қандай шошилиб қилинган иш бошқа регионлардаги аҳволга таъсир этмай қолмайди. Шунинг учун ҳам Болтиқбўйи республикаларининг ҳозирги қарори, бошқа жойлардаги ижтимоий иқлимнинг ёмонлашувига олиб келиши, Иттифоқимизни мустаҳкамлаш ишига акс таъсир кўрсатиши мумкин деб биламан.

Б. ЭРГАШЕВ,
студент,
Қибрай посёлкаси.

Баҳамжиҳат иш кўрайлик

КПСС Марказий Комитетининг Совет Болтиқбўйи республикаларидаги аҳвол ҳақида баёноти матбуотда эълон қилинган куниёқ коллектив бўлиб муҳокама қилдик.

Совет халқи қайта қуришдек мураккаб ҳамда долзарб жараённи ўтаётган бир пайтда айрим республикалардаги бузғунчилик, қитмирликлар ишимизга ўз салбий таъсирини кўрсатмай қолмайди. Тўғри сиёсатимизни бузиб кўрсатишга ҳаракат қилаётган шахслар эҳтимол тўқликка шўхлик қилишаётгандир. Турган гапки, кейинги пайтда Иттифоқимизнинг турли республикаларида содир бўлаётган хунук ҳодисалар ёмон аҳволга олиб келади. Биз оққуш, чўртанбалиқ ва қисқичбақага ўхшамай, бир ёқадан бош чиқариб, баҳамжиҳат иш кўришимиз керак.

Агар бугун ақл-ҳушимизни йиғиб олмай, тўғри йўлдан адашсак, эртага аҳволимиз танг бўлиши муқаррар. Буни Болтиқбўйи республикалари халқлари ҳам ҳис этиши, бугунги вазиятни тамомила ўзгартиришга интилишлари даркор.

Ҳамид ДАВЛАТОВ,
республика «Фармация» бирлашмасининг бош директори.

• *Экономика янгиликлари*

НИЗО ЎРНИГА АМАЛИЙ ИТТИФОҚ

«Средазуголь» бирлашмасининг Ангрен кўмир разрези билан ортиш—транспорт бошқармаси (ОТБ) ўртасидаги бир-бирини арбитражга таклиф қилишлар, ўзаро жарима солишлар ва узоқ вақтдан бери давом этиб келаётган баҳслар тўхтади. Эндиликда икки ярим минг нафар кўмирчилар ва 1700 нафар транспортчилар ягона коллективга уюшдилар.

Хўш, ана шу икки мустақил хўжалик ҳисобидаги ташкилотларнинг бирлашувидан мақсад нима? Кўмир тўхтовсиз қазиб олинаётган разрезнинг жуда катта «коса»си ҳамда тоғ жинслари тоғ-тоғ қилиб уйиб қўйилаётган жойлар разрезнинг хўжалигидир. Ана шу «коса» билан уюмлар ўртасида темир йўл излари ётқизилган, бу излардан ағдарма вагон-думпкарлар қатнаб туради, бу энди транспортчиларнинг хўжалигидир, улар ҳар йили 30 миллион куб метр тоғ жинсини уйиб қўйишлари керак. Ишлар келишиб олинмаганлиги ҳар йили асабий вазиятни вужудга келтирар эди. Масалан, разрез ҳозир жуда зарур бўлиб турган кўмир қатлами устидаги тоғ жинсларини ковлаб олиш учун бешта экскаваторни ишга солади, темирйўлчилар эса улар тагидаги тоғ жинсларини таший олмайдилар. Чунки, улар айни шу вақтда ўз графикларига кўра йўлларни ремонт қилишга тушиб кетган эканлар... Оқибатда, режалар бузилади, кўмир қазиб олиш, одамларнинг иш ҳақи камаяди, ўзаро муносабатлар кескинлашади.

Худди ана шундай келишмовчиликларга чек қўйиш учун иккита хўжалик бирлашди. Эндиликда уларнинг раҳбари битта ҳамда пировард натижа, яъни қазиб олинган кўмир миқдорига кўра ягона план белгиланган. Шундай қилиб, қудратли технология узели бунёд этилди. Жуда катта ишлаб чиқариш механизмини ҳозиржавоблик ва чапдастлик билан бошқариш имконияти пайдо бўлди.

Разрез ва ОТБ банк счётларининг бирлашганини ҳам айтиб ўтишимиз керак. Шу тариқа ягона салмоқли пул фонди таркиб топди, бу эса ишлаб чиқаришни ривожлантириш, уй-жой қурилиши, умуман, социал соҳа муаммоларини самарали ҳал этиш имкониятини беради.

(ЎзТАГ мухбири).

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

1 сентябрь, 1989 йил ✦ № 164 (9660).

ИДЕОЛОГИЯ КОМИССИЯСИНИНГ МАЖЛИСИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида Идеология комиссиясининг навбатдаги мажлиси бўлди.

Идеология комиссияси ишчи группаларини тузиш юзасидан таклифлар муҳокама қилинди. Бир неча ой муқаддам тузилган икки группа — тиллар ҳамда халқ байрамлари ва маросимларини ривожлантириш группалари фаолияти ниҳоятда самарали бўлиб чиқди. Бу группалар қисқа вақт ичида бир қанча ҳужжатлар ва тавсияларни ишлаб чиқди, уларни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети маъқуллади, республика жамоатчилиги тушуниб, қўллаб-қувватлади.

Комиссия аъзолари ҳозирги босқичда яна саккизта ишчи группасини тузиш жуда муҳим деган хулосага келдилар. Студентлар ўртасида сиёсий ишларни кучайтириш юзасидан тадбирлар ишлаб чиқиш, тарихий ва маданий меросни ўрганиш ва сақлаш муаммолари, атеизм муаммолари, миллатлараро муносабатларни такомиллаштириш масалалари юзасидан ишчи группалари тузиш шу жумлага киради. Халқ таълими системасини қайта қуриш ва республика халқ хўжалигини малакали кадрлар билан таъминлаш муаммолари, Ўзбекистонда жамиятшунослик илмий тадқиқотларини қайта қуриш муаммоларини ўрганиш, республиканинг ташқи алоқаларини ривожлантириш масалалари бўйича ҳам ишчи группалари тузилиши зарур. (Ишчи группалари аъзоларининг шахсий состави матбуотда эълон қилинади). Ҳар бир ишчи группасига Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Идеология комиссиясининг аъзоси бошчилик қилиши зарур, деб топилди.

Мажлисда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Идеология комиссиясининг ишчи группалари тўғрисидаги умумий низом тасдиқланди. Унда барча ишчи группалари Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Идеология комиссияси ҳузурида ана шу комиссияга ўз вазифаларини бажаришида кўмаклашиш мақсадида тузилаётганлиги таъкидланади. Ишчи группаларининг асосий вазифалари қараб чиқилаётган муаммолар моҳиятини республиканинг ижтимоий-сиёсий турмушида рўй бераётган жараёнлар ҳамда ҳодисалар билан, инқилобий ўзгартиришларни чуқурлаштириш ва кенгайтириш юзасидан КПСС Марказий Комитети, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг қарорлари ҳамда кўрсатмалари билан боғлиқ ҳолда батафсил ўрганиш ва таҳлил этишдан иборатдир. Шу асосда ишчи группалари партия комитетларининг раҳбарликнинг сиёсий усулларига ўтиши шароитида идеология ишининг услуби ва мазмунини янгилаш борасидаги таклифларни комиссияга киритадилар.

Ишчи группалари таркибига билимдон партия, совет ходимлари, йирик олимлар, халқ хўжалиги мутахассислари, санъат арбоблари, жамоат ташкилотларининг вакиллари киради. Ҳар бир группа ўз мажлисларида иш планини, ўрганилиши ва таҳлил этилиши лозим бўлган масалалар рўйхатини, шунингдек уларни ҳал этиш тадбирларини муҳокама қилади ва тасдиқлайди. Ишчи группалари ўз таклиф ва тавсияларини Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Идеология комиссиясига тақдим этади. Идеология комиссияси ана шу таклиф ва тавсияларни Марказий Комитет муҳокамасига тақдим этиш тўғрисида қарор қабул қилади.

Мажлисда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Идеология комиссиясининг сиёсий группаларини тузишга ҳам қарор қилинди. Группаларга жуда яхши тайёргарлик кўрган лекторлар ва пропагандистлар, олимлар, адабиёт ва санъат арбоблари киради. Улар республиканинг саноат корхоналари, колхоз ва совхозларида доимий равишда тарғибот ва тушунтириш ишларини олиб борадилар. Мажлисда идеология иши соҳасидаги бошқа бир қанча масалалар ҳам муҳокама қилинди.

(ЎзТАГ).

ДОЛЗАРБ МАСАЛАЛАР КЎРИБ ЧИҚИЛДИ

ТОШКЕНТДА бошқарув муаммоларига бағишланган XI Бутуниттифоқ кенгашини ўтказиш юзасидан ташкилот комитетининг мажлиси бўлди.

Мазкур кенгашга қандай тайёргарлик кўрилаётгани қараб чиқилди, бу йиғинда мамлакатимизнинг 600 нафардан кўпроқ олими иштирок этади. Анжуманда бошқарув системаларини оптималлаштириш сифат жиҳатдан таҳлил этилади, ахборотни қайта ишлаш, илмий тадқиқотларни автоматлаш муаммолари муҳокама қилинади, бошқарувнинг саноат системаларини ишлаб чиқиш тажрибаси ва шу мавзуга оид бошқа долзарб масалалар кўриб чиқилади.

(ЎзТАГ).

• Ўзбекистон металлургия заводи:

ХОМ АШЁ ТАНҚИСЛИГИ

Бекободда Ўзбекистон металлургия заводини хом ашё билан таъминлаш чораларини муҳокама қилган кенгаш мазкур корхона электр пўлат қуйиш ва мартен цехларини кўздан кечириш билан бошланди.

Ўзбекистон металлургия заводи унинг қуюв печларига ташлаш учун ҳеч нарса йўқлиги сабабли планларни барбод қилмоқда, мамлакатга шу муҳим маҳсулотни кам етказиб бермоқда. Республика корхоналари қора ва рангли металл парчаларини тайёрлаш (топшириш) вазифаларини муттасил бажармаяптилар.

Область ижроия комитетлари, министрликлар, идоралар, корхоналар ва муассасалар, шаҳар партия комитетларининг Бекободга таклиф этилган раҳбарлари ишчилар билан жонли, ишонарли суҳбатларда юзага келган аҳволнинг қай даражада ўткирлигини аниқлаб олдилар. Ўрта Осиё қора металлургиясининг энг катта корхонаси йил бошидан бери 61 минг тонна металл парчани кам олди. Фақат Наманган области пландан ташқари металл парчани етказиб бермоқда, бошқалар эса анча орқада қолиб кетдилар. Қолоқлар орасида 12,5 минг тонна кам металл парча берган Тошкент области бор. Бунинг натижасида юз тонналиқ электр печлари ҳар сменада беш соатгача тўхтаб қолмоқда. Бундай аҳвол ижара шароитларида металлурглар оилаларининг ҳамёнига жуда катта зарба беради.

Ишчилар ҳамма муаммоларни меҳмонларга айтдилар. Ўзбекистон металлургия заводининг директори суҳбатга якун ясади. У меҳнат коллективи металл парчалари етказиб бериш планларини бажараётган корхоналарга прокат ортиб жўнатишга қарор қилганлигини айтди.

Таҳлил-кенгашини ўтказган Ўзбекистон ССР Министрлар Совети раисининг ўринбосари В. В. Суддаренков республиканинг қора металларга бўлган эҳтиёжи ўз ишлаб чиқариш ҳисобига атиги 23 фоиз бажарилаётганлигини таъкидлади. Қолганларини эса миллионлаб пул сарфлаб бошқа регионлардан ташиб келтиришга тўғри келмоқда. Ҳолбуки, Ўзбекистонда металл парчалар керагидан ҳам ортиқ даражада бор. Ўзбекистонда ҳар йили фойдаланиладиган 4,5 миллион тонна металлнинг атиги 60 фоизи ишлатилади, қолганлари эса уларни топшириш планларини ошириб бажариш эришилган даражадаги кўрсаткични яна оширишга мажбур қилади, деб хавотирга тушаётган баъзи раҳбарлар туфайли ортиқча юк сифатида чиқинди бўлиб ётибди. Юк тушириш ва ортиш базалари ҳамда металл парчалар тайёрлаш пунктларини ташкил этиш тўғрисида бош қотирмаган «Узвторчермет» республика бирлашмасига ҳам эътирозлар айтилди. Айрим раҳбарларнинг суст назорат ўрнатганлиги, ўз сўзларида турмасликлари, интизомсизликлари республикага ҳамда мамлакатга жуда зарур бўлган турли прокат ва юқори сифатли пўлат ишлаб чиқаришни барбод қилиши мумкин. Янги қурилишларнинг тўхтаб қолиш, кўпгина саноат корхоналарининг бир маромда ишлашига путур етиш хавфи туғилди.

Кенгаш қатнашчилари Бекобод металлургларига металл парчалар етказиб беришни кескин кўпайтириш тадбирларини белгиладилар. Жумладан мазкур кўрсатгич бўйича топшириқларни бажараётган областларгагина лимитдан ташқари пўлат ортиб жўнатишга қарор қилинди.

(ЎзТАГ).

• Партия турмуши: ҳисобот ва сайловлар

ЮЗ-ХОТИР ҚИЛМАЙ

Янгийўл автобус— таксомотор парки бошланғич партия ташкилоти ҳисобида 85 коммунист бор. Улар 6 цех партия ташкилоти ва 6 партия группасига уюшган. Партия қуйи бўғинлари — партия группаларида бўлиб ўтган ҳисобот-сайлов йиғилишлари коммунистлар ва партиясизлар қайта қуришнинг ҳозирги даврида тўпланиб қолган ижтимоий-иқтисодий муаммоларни ҳал этишда ўз бурчларини чуқур ҳис этаётганликларини кўрсатди. Докладчилар ва музокараларда сўзга чиққан нотиқлар партия ташкилоти ва партия группалари фаолиятидаги камчилик ва нуқсонларни юз-хотирсиз рўй-рост очиб ташладилар, иш шакллари ва усулларини янгилаш, партиянинг обрў-эътиборини қайта тиклаш, сўз ва иш бирлигини таъминлаш бўйича қимматли фикр-мулоҳазаларини билдирдилар.

— Ишлаб чиқариш топшириқларининг мунтазам бажарилишини таъминлаш, партия ва ишлаб чиқариш интизомини мустаҳкамлаш ҳисобот даврида партия группамизнинг диққат-марказида турди,— деди механика устахонаси 4-бригадаси партия группаси ҳисобот-сайлов йиғилишида ҳисобот доклади қилган партия группаси ташкилотчиси А. Умбетов.— Бу масалалар партия группасининг ҳисобот даврида бўлиб ўтган йиғилишларида мунтазам муҳокама қилинди. Ремонт ишлари сифатининг илгаригига қараганда анча ортганлиги партия группаси ўз фаолияти билан ишнинг аҳволини яхшилашга самарали таъсир ўтказаётганлигидан далолат бермоқда. Бунда айниқса, слесарь Р. Турдиалиев, ремонтчи А. Ҳамзаев, бўёқчи М. Маҳкамов каби коммунистлар катта фаоллик кўрсатмоқдалар.

Шуниси эътиборга лойиқки, докладчи асосий диққат-эътиборни ишдаги нуқсонларни очиб ташлашга қаратди. Бундай қараганда, ишнинг бориши чакки эмасдай ҳамма яхши ва виждонан ишлаётгандай кўринади. Хўш, шундай экан, нима учун корхонада автомобиль паркидан фойдаланиш коэффициенти бўйича белгиланган планлар ой сайин бажарилмай қолаяпти? Автомобиллар нима учун тез-тез бузилиб, паркка мажбуран қайтмоқда? Докладчи ва музокараларда сўзга чиққан нотиқлар бу саволларга жавоб бериб, ҳамма гап меҳнатни ташкил этиш ва моддий рағбатлантиришнинг такомиллаштирилмаётганлигида эканлигини айтдилар. Автобус-таксомотор паркида чек системаси жорий этилди. Бироқ тажриба бу ишнинг ҳали талайгина чала томонлари борлигини яққол кўрсатмоқда. Агар ремонтчиларнинг ремонт ишлари сифати учун моддий манфаатдорлиги оширилганда эди, шубҳасиз, машиналарнинг бузилиш ҳоллари кескин камаяр, бинобарин, автомобиль паркидан фойдаланиш коэффициенти ортган бўларди. Бундан ташқари эҳтиёт қисмлар ҳам тақчил. Халқимизда янгини эски асрайди, деган гап бор. Автобус-таксомотор паркида ишдан чиққан қисмларни қайта тиклаш ўрнига кўпроқ янги эҳтиёт қисмлар олиш афзал кўрилмоқда. Ишдан чиққан қисмларнинг жуда оз қисми қайта тикланмоқда. Қайта тиклашнинг сифати ҳам қониқарли деб бўлмайди.

Устахонада кўпгина жиҳозлар бекор турибди. Айни вақтда кўпгина ишлар қўлда бажарилмоқда. Бошланғич партия ташкилоти йиғилишларида бир неча бор танқид қилинганига қарамай, бу борада ўзгариш бўлмаяпти.

Йиғилишда автобус-таксомотор парки партия бюроси партия группасига бўш раҳбарлик қилаётганлиги танқид қилинди. Шаҳар партия комитетининг инструкторлари ҳисобот даврида партиявий-ташкилий, ғоявий-тарбиявий ишларни йўлга қўйишда бошланғич партия ташкилоти ва партия группаларига дурустроқ амалий ёрдам бермадилар.

— Докладда машиналарнинг тез-тез бузилаётганлиги танқид қилинди,— деди музокараларда сўзга чиққан коммунист-ремонтчи А. Ҳамзаев.— Хўш, нега шундай бўлаяпти? Менимча, машиналарнинг тез-тез ишдан чиқиб туришига ёнилғи-мойлаш материалларининг сифатсизлиги ҳам сабаб бўляпти. Ремонтчилар учун зарур шарт-шароитларнинг яратиб берилмаганлигини ҳам айтиб ўтмоқчиман.

Нотиқ социал муаммоларни ҳал этишга автобус-таксомотор парки маъмурияти, партия ва касаба союз ташкилотлари етарли эътибор бермаётганлигини айтди. Ишчи-хизматчиларнинг уй-жой шароитини яхшилаш бўйича амалий чоралар кўрилмаяпти. Якка тартибда уй-жой қурувчиларга корхона томонидан узоқ муддатли қарз берилишини йўлга қўйиш ҳақида жиддийроқ ўйлаб кўрилмаяпти.

Слесарь коммунист Р. Турдиалиев шаҳарда йўл қурилиши ва ремонти эътибордан четда қолаётганлигини айтди. Ҳайдовчилар йўлларнинг носозлиги туфайли машиналар тез-тез ишдан чиқаётганлигидан ҳақли равишда шикоят қилмоқдалар.

Автобус-таксомотор парки механика устахонасининг 19-бригадаси партия группаси ҳисобот-сайлов йиғилиши ҳам танқид ва ўз-ўзини танқид остида ўтди. Партия группаси ташкилотчиси И. Нишонбоев ва музокараларда сўзга чиққан коммунистлар меҳнат ва ишлаб чиқариш интизомининг аҳволи қайта қуриш даври талабларига жавоб бермаслигини танқид қилдилар. Корхонада паркдан фойдаланиш коэффициенти бўйича белгиланган планлар мунтазам бажарилмаяпти. Биргина 3-колоннада шу йилнинг 7 ойида 209 автобус йўлга чиқмаганлиги ташвишланарли ҳолдир. Автобусларнинг паркда кўп вақт бузуқ ҳолда туриб қолишига айрим слесарларнинг ўз вазифаларига виждонан ёндошмаётганлиги, иш вақтидан тўла фойдаланмаётганликлари сабаб бўлаяпти. Айрим ҳайдовчилар машинадан фойдаланиш қоидасини қўпол равишда бузаётирлар.

Парк бошланғич партия ташкилоти бюроси (секретари ўртоқ Ғ. Каримов) қуйидан бўлган барча танқидий фикр-мулоҳаза ва таклифларни умумлаштириб, уларни амалга ошириш учун зарур тадбирларни белгилаши лозим. Шунда қайта қуришни жадаллаштириш, коллективда маънавий-руҳий вазиятни соғломлаштириш, социал-иқтисодий соҳадаги вазифаларни муваффақиятли бажариш имкониятлари яратилади.

М. ПЕЙСЕНОВ.
Янгийўл шаҳри.

• Область касаба союзлари Советидаги давра суҳбатидан

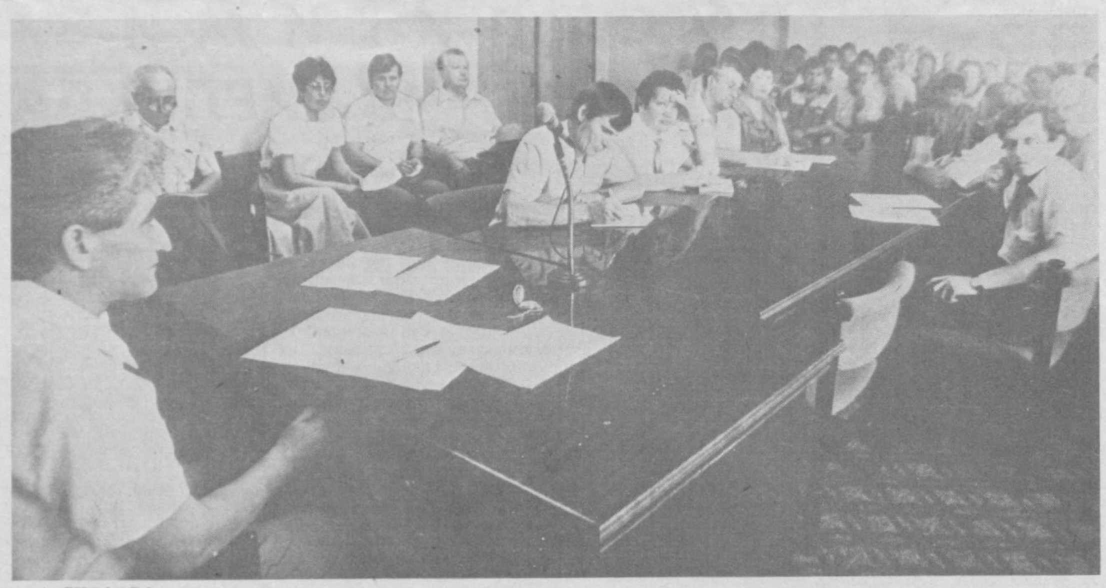

✦ СУРАТДА: давра суҳбати пайти.

А. ЗУФАРОВ расмга олган.

ДЕМОКРАТИЯНИ БОШҚАРИШ КЕРАК

Бир неча йилдирки, қайта қуриш йўлидан боряпмиз. Шуниси қувончлики, бу борада амалга оширилаётган ишларимиз ҳамиша ҳам илгаридагидек юқоридан берилган тайёр кўрсатма ва қонунлар қолипига тушиб қолаётгани йўқ. Онгимизда ўнлаб йиллар давомида шаклланиб келган кўплаб тушунчаларни бузиб, тобора кўпроқ янгиликлар олиб келяпти. Улар гоҳ қайта қуришни янада кенг авж олдириш учун чиқарилаётган янги қонунларда, гоҳ мамлакатимизнинг турли бурчакларида юз бераётган, бир вақтлар жамиятимиз учун ёт ҳисобланган турли сиёсий ва ижтимоий ҳодисаларда ўз аксини топмоқда.

Меҳнаткашларни ишлаб чиқаришни бошқаришга кенг жалб этиш учун амалга оширилаётган кўплаб ташкилий ишлар ҳам биз учун янгилик. Шу мақсадда жойларда меҳнат коллективлари кенгашлари тузилди. Хўш, улар бугун ҳаётимизда қандай роль ўйнаяпти? Маъмурият ҳамда касаба союз комитетлари билан ўзаро муносабатлари қандай?

Яқинда область касаба союзлари Советида бўлиб ўтган давра суҳбати ана шу мавзуга бағишланди.

— Коллективларда ўз-ўзини бошқариш органи сифатида меҳнат коллективлари кенгашлари тузила бошланганлигига ҳали кўп бўлгани йўқ,— деди суҳбатни бошлаб область касаба союзлари Совети раиси Ю. А. Асепков.— Улар меҳнаткашларнинг ишлаб чиқаришни бошқаришга ҳисса қўшишларини таъминлаши керак. Лекин кейинги пайтда жойларда меҳнат коллективлари кенгашлари бўла туриб ҳам иш ташлаш, халқ фронти каби комитетлар ҳамда жамоатчилик уюшмалари ҳам тузиляпти. Бизни нега шундай ҳодисалар юзага келаётгани қизиқтиради. Балки меҳнат коллективлари кенгашлари ўз вазифасини бажармаётган, ишламаётгандир?

Давра суҳбатига областнинг етакчи саноат корхоналари касаба союз комитетлари ва меҳнат коллективлари кенгашлари раислари таклиф қилинганди. Улар орасидан кўприк ва темир-бетон конструкциялари заводи касаба союз комитети раиси Ж. В. Вердиева биринчи бўлиб сўз сўради.

— Меҳнат коллективи кенгашимизда ўттиз нафар аъзо бор,— деди у.— Уларнинг олти нафари касаба союз комитети аъзолари. Кенгаш турли секторларга бўлинган. Ҳар бир сектор аъзолари ўзларига тааллуқли масалалар бўйича ишлайди. Лекин уларнинг на ўз фондлари, на юридик ҳуқуқлари бор. Шунга қарамай корхонамизда ҳал қилувчи овозга эга. У хўжалик ишларидан тортиб раҳбарлик лавозимларига сайлов ўтказишгача бўлган барча ишларда қатнашади. Жумладан, яқинда ишчиларимиздан бири масъулиятсизлик билан корхонага уч юз сўм зарар келтирди. Ҳозирги ўрнатилган тартибга кўра зиённи ишчининг ўз меҳнат ҳақидан босиб қолишимиз керак эди. Лекин меҳнат коллективи аъзолари унинг оилавий шароитини ҳисобга олиб зарарни корхона фондидан тўлашга қарор чиқарди. Шундай қилинди ҳам. Ҳозир эса меҳнат коллективи кенгаши корхонамизга директор сайлашга тайёргарлик кўряпти.

Кейинги сўз «Ташавтоматика» заводи директори Ш. М. Турсуновга берилди.

— Шуҳрат Маъруфовичнинг гапларига яхшилаб қулоқ солинглар,—дейди Ю. А. Асепков.— Бу корхона областимиздаги директори айни пайтда меҳнат коллективи кенгаши раиси вазифасини ҳам бажараётган ягона корхона.

Ш. М. Турсунов:— Бир йил бўлди, заводни ижарага олганмиз. Барча бўлинмаларимиз ўзаро шартнома асосида ишлайди. Меҳнат коллективи кенгаши эса улар ўртасида арбитрлик қилади дейиш мумкин. Бундан ташқари, у корхонамизнинг хўжалик фаолиятини планлаштиради. Мени меҳнат коллективи кенгаши раислигига коллективнинг ўзи сайлаган.

Ю. А. Асепков: — Шуҳрат Маъруфович, коллективингизни ягона етакчи бошқаради. Сизнингча, бу ерда демократия қандай таъминланяпти?

— Корхонанинг ҳар бир бўлинмасида меҳнат коллективи кенгашлари бор. Улар мустақил ишлайди.

Залдан саволлар, луқмалар ёғилиб кетди:

— Директор билан меҳнат коллективи кенгаши ўртасида бирон бир масала бўйича келишмовчилик бўлганми ҳеч?

— Корхона раҳбарини меҳнат коллективи кенгаши сайлайди. Сиз қандай қилиб ўзингизни ўзингиз сайламоқчисиз?

Ш. М. Турсунов: — Шундай дўстона танқид қилаётган экансизлар, яқин вақтда қайта сайлов ўтказамиз.

Ю. А. Асепков: — Нега энди сиз биз билан келишишга шунчалик шошаяпсиз? Ўз позициянгизни ҳимоя қилинг.

— Ўртоқлар, нега энди албатта ҳар бир масала бўйича маъмуриятнинг ҳам, касаба союз комитети ва меҳнат коллективи кенгашининг ҳам алоҳида-алоҳида ўз фикри бўлиши керак, деб ҳисоблайсизлар. Ахир, ҳамфикрлик принципини ҳали ҳеч ким бекор қилган эмас.

— Менга сўз беринглар, — «Миконд» заводи меҳнат коллективи кенгаши раиси Юрий Александрович Грицов микрофон олдига келди. — Меҳнат коллективи кенгаши ўзини ўзи бошқариш органи. У демократик ҳуқуқларни ҳимоя қилади. Лекин демократияга ҳам бошчилик қилиш керак. Анархияга айланиб кетмаслиги учун бошқариш лозим. Меҳнат коллективи кенгашларида ҳар хил сектор ва бошқа-бошқаларни тузиш ҳам тўғри эмас. У ваколатли ташкилот эмаску. Бизнинг меҳнат коллективи кенгашимиз аъзоларининг 25 процентини маъмурият ходимлари, 38 процентини ишчилар, қолган қисмини эса инженер-техник ходимлар ташкил қилади. Меҳнат коллективи кенгашлари қиладиган иш ҳам, касаба союз комитети бажарадиган ишлар ҳам аниқ белгилаб берилган. Меҳнат коллективи кенгаши келажакка ишлайди. Лекин маъмурият билан келишиб ишлаши лозим. Мана яқинда биз хўжалик механизмимиз ишини анализ қилиб, автоматик бошқариш системаси бўлимимизни тарқатиб юбордик. Улар бажараётган ишларни эса кооперативга топширдик.

Ю. А. Асепков: — Тўғри, сизлар одамларни ишдан амалдагидек олдин икки ойлик, кейин яна бир ойлик меҳнат ҳақларини тўлаб, қонуний қилиб бўшатгансизлар. Лекин кейин шу одамлар ташкилотма-ташкилот юриб, ўз қонуний ҳуқуқларини талаб қилишди.

— Уларнинг кўпчилиги корхонамизнинг ўзида иш билан таъминландилар. Қолганларга эса бошқа жойлардан иш топишларига ёрдам берилди. Лекин шу ҳодисага эътибор бериб қаралса, демократия баъзан айрим гуруҳлар манфаатигагина хизмат қилаётганлигини англаб олиш қийин эмас. Мен демократияни ҳам бошқариш керак деб беҳуда айтмаган эдим. Ахир биз битта бўлимни йўқ қилиш билан иш ҳақи фондидан йилига 110 минг сўм пулни иқтисод қилиб қолдик.

— Тўғри, сизлар ўз чўнтагингизга тушадиган пулни иқтисод қилиб қолдинглар, — залдан луқма тушди. Лекин кооперативга тўланадиган пулни олиш учун бировларнинг чўнтагига тушмаяпсизлармиi? Бу пуллар қайси фонддан олинади? Ишлаб чиқаришни ривожлантириш фондиданми?

— Сизларда эҳтимол хўжалик юритишнинг шундай механизми амал қилар, — деди Ш. М. Турсунов — Лекин, мисол учун бизда фақат мажбурий тўловлардан қолган даромаднинг умумий фонди бор, холос. Уни хоҳлаган мақсадимизда ишлатишимиз мумкин.

— Шундай ҳам бўлди, дейлик. Хўш, кооперативлардан нима фойда? Улар асоссиз равишда нарх-навони ошириб, пулни қадрсизлантираяпти, холос.

Сўз навбати Тошкент трактор заводи ишлаб чиқариш бирлашмасидан С. М. Ромалисга берилди. Корхона меҳнат коллективи кенгаши раисига кўплаб саволлар тушди.

— Мен меҳнат коллективи кенгашини касаба союз комитетига ҳам, маъмуриятга ҳам қарама-қарши қўймоқчи эмасман. У ҳамма масала билан эмас, фақат хўжалик ишлари билан шуғулланиши керак. Яқинда маъмурият тўрт оилага навбатсиз квартира бериш ҳақида қарор чиқарди. Лекин меҳнат коллективи кенгаши кўриб чиқиб, уларнинг фақат иккитасигагина квартира беришга рухсат этди.

Ҳамма жойда ҳам ишлар шундай силлиқ кетаётибдимикан? Бир томон қарор тайёрлайди. Иккинчи томон тузатиш киритади. Учинчи томон қабул қилади. Яқингинада худди шу трактор заводида бунинг акси бўлди. Бирлашманинг энг муҳим цехларидан бири иш ташлади. Улар корхонадаги кўплаб социал-иқтисодий масалаларни ҳал қилиб беришни талаб қилиб чиқишди. Ишчилар нима учун меҳнат коллективи кенгашига мурожаат қилмай, шундай чора қўлладилар?

Умуман, жойларда меҳнат коллективлари кенгашларига кимлар сайланяпти? Улар мустақил иш кўра олаяптими? Ёки маъмуриятнинг маълум бир қисмига айланиб қолишга улгурдими? Давра суҳбатида ана шундай мулоҳазалар ҳам бўлди.

— Келинг, ҳақиқатнинг кўзига тик қарайлик, —деди «Таштекстильмаш» заводи касаба союз комитети раиси Т. Мухитова. — Ахир, бугун биз ҳаммамиз фақат бош директор атрофида ишлаяпмиз. Ойликни ундан оламиз-ку. Умуман, давлат корхонаси тўғрисидаги қонунни қайтадан кўриб чиқиш керак. Ҳатто унда ҳам меҳнат коллективи кенгашлари ҳақида ҳеч нарса дейилмаган.

Залдан гоҳ маъқулловчи, гоҳ инкор этувчи мулоҳазалар эшитила бошлади. Т. Мухитова бевосита меҳнат коллективлари кенгашлари иши яхши йўлга қўйилган коллективларнинг ўзига бориб уларнинг тажрибаларини ўрганишни таклиф этди.

Ҳа, меҳнат коллективлари кенгашлари давра суҳбати иштирокчилари айтганидек, жамиятимизни демократиялаш вақтида, зарурат туфайли юзага келди. У ҳали оёққа туриб олгани йўқ. Лекин унинг моҳиятини чуқур тушуниб етилган коллективларда меҳнаткашлар ўз демократик ҳуқуқларидан ўринли фойдалана оляптилар.

Давра суҳбати қатнашчиларининг билдирган фикр-мулоҳазалари ҳам шундан далолат беради.

Ҳурматли газетхонлар! Редакциямизга турли соҳа кишиларидан ҳар хил хат-хабарлар келиб туради. Уларни газетамиз саҳифаларида узлуксиз бериб боряпмиз. Лекин ишчилардан кам хат оламиз. Сизнинг ҳаётингизда меҳнат коллективи кенгашлари қандай роль ўйнаяпти? Улар маъмурият ё касаба союз комитети соясида қолиб кетмаяптими? Шулар ҳақида ёзиб юборинг. Хатларингизни кутамиз.

САБЗАВОТКОРЛАР МАРРАГА ЕТДИЛАР

ЯНА 500 ТОННА ТОПШИРИЛАДИ

Деҳқоннинг омилкорлиги, тадбиркорлиги ҳал қилувчи аҳамиятга эга бўлди. Оқибатда қишлоқ хўжалиги учун жуда қийин келган бу йилги шароитда ҳам сабзавот, картошка ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларидан баракали ҳосил етиштирилди.

Меҳнатни ташкил этишнинг оила пудрати усули кенг қўлланилди. Агротехника бўйича илғор тажрибалар изчиллик билан жорий этилди. Ҳосилни йиғиб-териб олиш, давлатга топширишда белгиланган кундалик топшириқларни сўзсиз бажариш учун ўзаро мусобақа авж олдирилди. Шу туфайли ҳам суръат кўтарилиб борди.

Куни кеча Калинин районидаги «Партия XX съезди» колхозидан хушхабар олдик. Колхоз Тошкент шаҳри ва мамлакатнинг саноат марказлари аҳолисига 340 тонна картошка, 4100 ўрнига 4108 тонна сабзавот етказиб берди ва 1989 йил планини муддатдан илгари ошириб бажарди. Ҳар гектаридан 95 центнердан картошка, 240 центнердан сабзавот ҳосили олинди.

Пирмат Нурматов, Муҳиддин Зухуров, Зухур Юсупов, Худойберди Файзиев, Убайдулла Ваҳобов ўртоқлар етакчилик қилаётган бригадаларнинг деҳқонлари дастлабки меҳнат ғалабасига катта ҳисса қўшдилар. Уларда ҳосилдорлик анча юқори бўлди.

Колхозда бошқа тармоқлар ҳам юксалиб бормоқда. Давлатга 36 тонна гўшт топширилиб, бу соҳадаги план 103 центнер бажарилди. Сут соғиб олиш ва давлатга сотиш тезкор суръатлар билан олиб борилмоқда.

Мева ва узум сотиш давом этмоқда.

— Биз ўз имкониятларимизни ҳисоблаб чиқиб, — дейди колхоз раиси Б. Фозилов. — Давлатга яна 500 тонна сабзавот топшириш учун курашмоқдамиз.

ЎЗТАГ ТУЗАТИШИ

Газетанинг 30 август сонида босилган «Ўзбекистон ССР Олий Совети депутатлари сайлови ҳақида»ги қонун лойиҳасидаги 48-моддanинг 2-абзаци пастдан иккинчи сатридаги ва 52-модданинг 2-абзаци пастдан иккинчи сатридаги «номзод этиб сайланган» сўзлари «номзод сайланган» деб ўқилсин.

1 СЕНТЯБРЬ — БИЛИМЛАР КУНИ

2. ЯНГИ МАКТАБ ҚУВОНЧИ

✦ ҲАР БИР мактабдаги янги ўқув йили аввало илк бор мактабга келаётган болалар — 1-синф ўқувчилари қувончидан бошланади. Ахир, улар ҳаётларидаги янги улғайиш даври бошланганидан алоҳида бир ғурур, фахрланиш ҳиссини туюшади-да. Қолаверса, бошқа синф ўқувчилари ҳам янги ўқув йилининг куни кеча қурувчилар ҳадя этган ажойиб бинода бошлаётганларидан мамнунлар.

Суратларда: Ўрта Чирчиқ районининг «Северний маяк» колхозидаги Н. В. Гоголь номли 65-мактабнинг 1-синф ўқувчилари мактаб ҳовлисида; она тили ва адабиёти фани ўқитувчиси Нигора Обидова 7-«Б» синф ўқувчилари билан.

А. ЗУФАРОВ суратлари.

СОВХОЗ ИДОРАСИ МАКТАБГА

Оҳангарон район «Дўстлик» қишлоқ советидаги 5-саккиз йиллик мактаб ўқувчилари ҳар йили сентябрни шароити бўлмаган учта кичик-кичик турар-жой биноларида кутиб олар эдилар. Ўз фарзандларини ана шу қийинчиликлардан ҳоли этиш мақсадида ота-оналар Будённий номли совхоз маъмуриятига мурожаат этдилар.

Куни кеча уларнинг аризалари меҳнат коллективи кенгашида муҳокама қилиниб, совхознинг муҳташам икки қаватли биносини мактаб ўқувчилари учун беришга қарор қилинди. Бино таъмирлангач, ўқувчилар бу ерда таҳсил олишни давом эттиришади. Совхоз маъмурияти эса мактабнинг собиқ биносига кўчиб ўтади.

М. ҚАЮМОВ.

Ўқувчилар мактабларни ўзлари танласин

ТЎРТ ТИЛДА

— Чимкент ва Тошкент областлари ўртасида дўстлик алоқалари ўрнатилганлиги жуда ҳам яхши бўлди, — дейди Калинин район халқ таълими бўлими мудири Тўлқин Эшонхўжаев. — Энди кўпгина муаммоларни баҳамжиҳат ҳал этаяпмиз. Районимиздаги тўққизта мактабда дарслар ўзбек ва қозоқ тилларида, иккита мактабда эса фақат қозоқ тилида олиб борилади. Илгари қозоқ мактабларида дарсликлар етишмай, болалар фанларни чуқур ўзлаштиришда қийналар эдилар. Энди эса бутунлай бошқача манзара.

Район халқ таълими бўлими ходимлари педагоглар билан биргаликда қозоқ тили мактаблари учун зарур бўладиган дарсликлар ва ўқув қўлланмаларини бирма-бир рўйхатга олиб чиқдилар. Жами 72 номда китоблар талаб этилар экан. Шу буюртма Қозоғистоннинг Сариоғоч район халқ таълими бўлимига берилди. Қозоқ дўстларимиз янги ўқув йили арафасида Калинин районидаги ўз туғишганларига 40 номда китоб юборишди. Бу дарсликлар қозоқ тилида билим олаётган ўқувчилар қўлига бориб тегди. Бугун — эрта қолган китоблар ҳам етиб келади. Бунинг эвазига Калинин район халқ таълими бўлими Чимкент областидаги ўзбек мактабларининг бир қисмини зарур ўқув дарсликлари ва қўлланмалар билан таъминлаш мажбуриятини олди.

Калинин районидаги 39 та мактаб эшиклари бугун кенг очилади. Қарийб 24 минг ўқувчи янги ўқув йилини кенг ва ёруғ синфларда бошлайди. Мактабларда дарслар ўзбек, рус, қозоқ ва қрим татар тилларида олиб борилади. 13 та рус-ўзбек мактаби, Гагарин номли совхоздаги 16-мактабда эса қрим татар тилида дарс ўтиладиган синф бор.

— Турк тилини ўрганишга эҳтиёж қандай, — сўраймиз суҳбатдошимиздан.

— Районимизда тўртта турк оиласи бор, — дейди мудир. — Улар ўзбек маҳаллаларида истиқомат қилмоқдалар. Бесаранжом кунларда учта оила аъзолари бехавотир жойларга кўчиб кетишган эди. Лекин кўп ўтмай яна ўз жонажон маҳаллаларига қайтиб келдилар. Турк ва ўзбек фарзандлари ёшликдан бирга катта бўлишяпти. Шу боисдан ким турк, ким ўзбек — ҳеч ким суриштирмайди. Турк болалари ўзбек тенгқурлари билан бир партада ёнма-ён ўтириб, янги ўқув йилини бошламоқдалар. Уларга ўзбек ва рус педагоглари сабоқ бермоқдалар. Бу йил турли фан ўқитувчиларидан 312 киши малака ошириш курсларида ўқиди. 333 ўқитувчи эса аттестациядан ўтказилди. Район метод кабинети ҳар ойда бир марта ўқитувчилар учун семинарлар ташкил этиб борди. Семинарларда ислоҳот талаблари асосида тайёрланган докладлар муҳокама қилинди.

Мактабларнинг моддий техника базасини мустаҳкамлаш бўйича йил сайин кўпроқ маблағ ажратилмоқда. Ўтган йили турли фан кабинетларини жиҳозлаш учун 112 минг сўм сарфланган эди. Бу йил эса 129 минг сўмлик жиҳозлар сотиб олинди. Шунга қарамай мактабларда ислоҳот талаблари асосида дарс ўтиш имконияти чекланган. Фан кабинетлари етишмайди. Шуни ҳисобга олиб, «Хасково» совхози территориясидаги 8-мактаб учун 320 ўқувчи ўринли қўшимча бино қурилаяпти. «Ўзбекистон ССР 50 йиллиги» совхозида 834 ўринли, «Назарбек» совхозида эса 417 ўринли мактаблар бунёд этиляпти. План бўйича бу объектлар янги ўқув йили арафасида фойдаланишга топширилиши керак эди. Қурувчилар ишни пайсалга солиб келишаяпти. Шундай аҳволни Хонобод қишлоқ Советидаги 25-ўрта мактабда ҳам кўриш мумкин. 1989 йил планига киритилган қўшимча бино қурилишига ҳали қўл ҳам урилгани йўқ.

Мактабларни бир сменага ўтказиш, фан кабинетларини кенгайтириш соҳасидаги муаммолар ўқитувчиларнинг август кенгашларида алоҳида тилга олиб ўтилди. Бу йилги йиғилишлар бошқача бўлди. Олдин педагоглар учта секцияга бўлинишиб йиғилиш ўтказишди. Машғулотларда ҳаммани қизиқтирган муаммолар 29 август куни бўлган якунловчи кенгашда кўпчилик эътиборига ҳавола қилинди.

Илгарилари бунинг акси бўларди. Аввал умумий август кенгаши бўлиб, сўнг секцияларда машғулотлар давом этарди. Кўтарилган муаммолар эса секциялардан ташқарига чиқмай гап-гаплигича қолиб кетаверарди. Энди ҳаммани тўлқинлантираётган муаммолар якунловчи кенгашда ҳисобга олиниб, уларни ҳал этиш бўйича қўшимча тадбирлар белгиланмоқда. Шубҳа йўққи, бу тартиб мактабларда ўқув-тарбия ишларини жонлантиришга ёрдам беради.

Ж. НОСИРОВ.

МУРАББИЙ БУРЧИ

ЛАВҲА

У бугун ўзида йўқ хурсанд. Яқиндагина билим юртидан мустақил ҳаётга йўл олган икки ўқувчиси Тошкент политехника институтининг талабалари бўлибди. Бу хушхабарни мураббийларига айтгани келган Мелис Қодиров ва Андрей Коробченколарни мастер ифтихор билан қучиб қўйди.

— Раҳмат, сизларга, азизларим, — деди у, — ишончни оқладинглар. Айтганимдай олган билимларинг ва эгаллаган касб-корларинг зое кетмади.

Мастер Абдулла Хўжаев бу йигитлардан ўзи ўқитган 37 нафар болалардан кўплари алоқа корхоналарига ишга жойлашиб олганликларини эшитиб янада қувонди. Нега севинмасин, ахир. Кечагина бу болаларнинг аксарияти шўх, ўйинқароқ ўсмирлар эди. Группада жиззаки, бетгачопар, эл ибораси билан айтганда «ерга урса кўкка сакрайдиганлар» ҳам йўқ эмас эди. Бундай характерлар билан у ўн саккиз йилдан буён учрашади. Сабри ва босиқлиги, ишдаги намунаси туфайли бундай «тажанг»лардан анчагинасини ҳаётий изга солди. Эндиликда улардан кўплари донгдор ишчилар, мутахассислар.

Одамлар манфаатини кўзлаб қилинган меҳнат инсонни тезда танитар экан. Пойтахтимиздаги 4-ҳунар-техника билим юрти коллективида у камтарлиги ва ишчанлиги билан ҳурмат қозонди. Билим юртида алоқа министрлиги учун 11 мутахассислик бўйича тайёрланаётган ҳунарли ёшлар ичида А. Хўжаевнинг сим пайвандчилари ҳам ўзига хос ўрин тутадилар. Улар спорт бўйича ўтказилган мусобақаларда, ишлаб чиқариш маҳсулотлари тайёрлаш бўйича кўрикларда ўзлари ўқиётган ўқув даргоҳи шуҳратини ҳимоя қиладилар.

— Коллективимизда Абдулладек жонкуяр устозлар анчагина, — дейди биз билан суҳбатда билим юрти директори Мираббос Азимов. — Уларнинг тайёрлаётган шогирдлари қисқа муддат ичида юқори малакага эришмоқдалар. Айниқса, Каримжон Саимов, Валентина Живкова, Всеволод Усмонов, Турдиали Алимбетов каби мураббийлар талабчанлиги ва айни пайтда меҳрибонликлари учун эътибор қозонишган. Республикамиз алоқа министрлигига қарашли бошқармалар, марказий телеграф, шаҳарлараро телефон алоқа станциясидан билдирилаётган миннатдорчиликлар бунинг ёрқин далилидир.

Яқинда Қозоғистоннинг Чимкент областидан келган мактублардан бирида электрон ҳисоблаш машиналарининг операторларини ва сим пайвандчиларни пухта тайёрлаётган билим юрти маъмуриятига мамнунлик изҳор этилган. Шу ерда ўқиб мастер бўлган, ёшлар устози, билим юрти касаба уюшмаси комитетининг мураббийлар кенгашининг раиси А. Хўжаевга раҳматлар айтилган.

— Бурчимни фақат ҳунар ўргатишдангина иборат эмас, деб биламан, — дейди Абдулла ака. — Ўқувчиларда интилиш туйғуларини мужассамлаштириш, уларни янги-янги орзулар сари етаклаш лозим.

Устоз ҳаётда ўз сўзларига амал қилмоқда. Талабаларининг дилида яхши ниятлар уйғотмоқда. У тарбиялаган ёшлардан 12 нафари Тошкент электро-техника алоқа институтининг студентлари эканлиги бунга мисол.

Худди шундай устозлар кўпаяверсин. Билимлар кунингиз билан, Абдулла Хўжаев.

У. МАНСУРОВА.

МАСЪУЛИЯТНИ ЗИММАГА ОЛИБ

Халқ таълими бўйича область амалий конференциясидан

Конференция 24 август куни Чирчиқ шаҳрида бўлиб ўтди. Мазкур тадбирни ўтказиш учун бу шаҳарнинг танлангани бежиз эмас. Айнан шу ерда маорифчилар мактаб ислоҳотини ҳаётга татбиқ қилиш имкониятларидан самаралироқ фойдаланмоқдалар, халқ таълими соҳасидаги муаммолар ҳам изчил бартараф этилаяпти.

Шуни алоҳида таъкидлаш мумкинки Тошкент область партия комитети, область ижроия комитети ва халқ таълими область бошқармаси, мазкур тадбир ташкилотчилари ўз олдиларига қўйган мақсадга эришдилар. Гап шундаки, авваллари (очиғи баъзан ҳозир ҳам) муҳим вазифаларни ҳал қилишда баҳамжиҳат оптимал ечим йўлларини излаш ўрнига, кимнинг зиммасига кўпроқ юк ҳамда масъулият юклаш ҳақида бош қотирилар ва одатда бутун оғирлик партия раҳбарияти зиммасига тушарди. Маълум маънода, бу тўғри ҳам эди. Зеро, яширишнинг ҳожати йўқ, ҳамма нарсани партия комитетлари ҳал қилишарди-да.

Бу ерда ҳозир бўлган шаҳар ва район партия комитетлари секретарлари, ижроия комитетларининг раислари, корхона ва хўжаликларнинг раҳбарлари, жамоат ташкилотлари ҳамда область педагогларининг вакиллари орасида ушбу тадбирга қисман ишончсизлик билан қараб, «бундай тадбирларнинг кўпини кўрганмиз» деганлар бўлишига қарамай, шаклан ва мазмунан ҳозирча ягона бўлган мазкур конференцияда ана шу эскича фикрлашга, инерция кучига зарба берилди.

Область партия комитети биринчи секретари М. М. Мирқосимов маърузасининг дебочасидаёқ ўсиб келаётган авлод таълим-тарбиясидек муҳим ишда ҳар бир киши тутган ўрнини аниқлаб олиш, шунингдек, эришилган натижагина ишимизнинг ўлчов мезони бўла олиши, бундан бошқа мезоннинг ўзи йўқлиги таъкидлаб ўтилди.

Шундай экан, иш ҳақида: бугунги биринчи синф ўқувчиси ўн йилдан сўнг қандай одам бўлиб етишишини ҳеч ким айтиб беролмайди. Чунки бу нарса фақат устоз тажрибасига, ҳалоллигига, унинг руҳий кайфиятигагина боғлиқ бўлмай, ўқувчи, талаба ҳамда ўқитувчи учун яратиб берилган шароит ва имкониятларга ҳам боғлиқ. Гап болалар боғчалари, мактаблар ва бошқа ўқув муассасаларининг моддий базаси, иқтисодий асослари хусусида бормоқда.

КПСС Марказий Комитетининг 1988 йил февраль Пленумида халқ таълимини қайта қуриш бўйича белгиланган тўртта бош йўналишнинг биринчиси — зарур моддий базани яратиш эканлиги ҳам бежиз эмас.

Бу аснода умуман олганда область бўйича қисқа муддат ичида сезиларли қадамлар қўйилди. Аммо, бунинг ўзига хос томонлари ҳам йўқ эмас, хусусан Калинин районида уч йил ичида 1200 ўринли мактаблар қурилиб, бу ерда ўқувчилар уч сменада таълим олаётган бўлсалар, Ўрта Чирчиқ районида 6 минг ўринли мактаблар қурилди. Ваҳоланки, икки район имкониятлари баравар. Ҳамма гап ташаббусда, жойлардаги манфаатдорликда қолган. Изланган киши доим имконият топа олади.

Бироқ, одамларни гап билан ишонтириш бошқа, иш билан ўрнак бўлиш бошқа. Конференция қатнашчиларига бундай имконият яратиб берилди. Улар Чирчиқдаги мактабларга, ўқув-ишлаб чиқариш комбинатларига, ҳунар-техника билим юртларига, мактабгача ва мактабдан ташқари тарбия муассасаларига ташриф буюрдилар. Мезбонлар эса уларга кўп нарсаларни кўрсатишди. Бу нарсалар ўз-ўзидан пайдо бўлмаган ёки республика халқ таълими министрлигининг алоҳида эътибори туфайли юзага келмаган, балки шаҳар партия комитети, ижроия комитети, шаҳар корхоналари ҳамда ташкилотлари ва ниҳоят оддий шаҳар аҳлининг баҳамжиҳат, бир ёқадан бош чиқариб ишлаганлиги самарасидир.

Етти кун ичида 29 та мактаб ва ҳунар-техника билим юртларининг бари компьютерлаштирилди! Деярли барча мактабларда ўқув хоналари ўқувчилар ҳамда уларнинг ота-оналари кўмагида жиҳозланди. Улар моддий ёрдам билан эмас, ўз меҳнатлари, фикрлари ва хоҳиш-истаклари билан ёрдамлашишди. Таълим-тарбия натижаларига бу нарса қанчалик ҳисса қўшишини англаб етиш қийин эмас. Чирчиқдаги барча ўқув-ишлаб чиқариш комбинатлари, музика мактаблари ва бошқа кўплаб тарбия муассасаларида бўлган киши «Болаларга ғамхўрлик — истиқболимизга ғамхўрликдир» деган ибора чирчиқликлар учун фақат шиор бўлиб қолмаётганига ишонч ҳосил қилади.

Тўғри, бу ерда ҳам муаммолар йўқ эмас, ҳамма нарсага осонликча эришилаётгани йўқ. Қолаверса, конференциянинг кўпгина иштирокчилари айниқса, қишлоқ районларидан келган вакилларнинг бу хусусдаги шарҳлари бир хил эди: «Шаҳар шаҳар-да. Бизнинг имкониятлар бошқача», — дейишди улар.

Шунга қарамай конференция, яна бир бор таъкидлаймиз, ўз олдига қўйган мақсадга эриша олди. Кўрилган нарсалар кўпчиликни лоқайд қолдирмади. «Биз бошқалардан каммизми?» деган тушунча ҳам бу ерда ўз ижобий самарасини берди. Чиндан ҳам, Бекобод шаҳар партия комитетининг секретари Т. И. Часовских унинг шаҳрида компьютерлар учун валюта масаласини бугун ҳал қилиб бўлмаса-да, лекин кўп нарсаларни корхоналар ва ҳамшаҳарлар ёрдамида Чирчиқдагидан ҳам яхши қилиб йўлга қўйиш мумкин деган фикрни билдирганда кўпчиликнинг кўнглидаги гапни айтди.

Конференция тавсияномалари учун таклифларни муҳокама қилиш ва ишлаб чиқиш секцияларидаги фаолият мобайнида анжуман қатнашчилари янада кўтаринки руҳ ва катта қизиқиш билан ишладилар. Тавсияномалар аввалдан ҳозирлаб қўйилганди. Лекин, улар фақат йўналишларнигина белгилаб берган, аслида анча муҳокама талаб эди. Шунинг учун оқибатда уларнинг дастлабки кўринишидан асар ҳам қолмади. Ўн битта секциянинг барида салмоқли, жиддий, энг муҳими масъулиятли ўзгартишлар киритилди. Бу ўзгартишлар катта тортишувлар оқибатида юзага келди. Чунки ҳар бир секция бирор ғояни илгари сураркан, ўз зиммасига маълум масъулиятни олар ва қўйилган вазифани қандай амалга ошириш мумкинлигини аниқ биларди.

Масалан, область, шаҳар ва район ижроия комитетлари раислари кирган секцияда фақат ўткир тортишувлардан кейингина — 1989—1990 йилларда корхоналар маблағлари ва ота-оналарнинг кўнгилли хайриялари ҳисобига новатор ўқитувчиларни рағбатлантириш, ўқишга жўнатилган қобилиятли болаларни шахсий стипендия билан таъминлаш учун ягона мактаб фондлари ташкил этиш ҳақидаги пунктни тавсияномаларга киритиш таклиф қилинди. Бу ғоянинг нимаси ёмон? Энг асосийси, «бу юқорининг кўрсатмаси, бизнинг шароитда бунинг иложи йўқ» деган гапларнинг пайи қирқилади.

Ёки тўртинчи секцияни олайлик. Бу ерда ўқитувчилар корпуси область мактабларида тажриба тарзида педагоглар меҳнатига ҳақ тўлашни тадбиқ этиш, ўқувчиларга ўқитиш мажбурий бўлган фанларни белгилаб олиш, ўқитувчиларни аттестациядан ўтказиш ҳақидаги таклифларни киритди.

Таклиф ва ишланмаларнинг ҳаммаси ҳам конференция томонидан маъқулланиб, асос қилиб олинмаганлиги тушунарли албатта. Аммо ҳамфикрлар коллективи томонидан қабул қилинган бу ҳужжат мактаблар аста-секин бўлса ҳам муаммолар асоратидан қутула боришига кафолат беришининг ўзи катта гап.

Эндиликда, корхоналар, бирлашмалар ва хўжаликлар раҳбарларига, улар хўжалик ҳисобидами, йўқми, бундан қатъий назар, ўз фарзандлари таҳсил кўраётган мактабларга ёрдам қўлини чўзишлари мажбурият эмас, балки гражданлик бурчлари эканлигини эслатиб ўтиришга ҳожат қолмайди. Балки энди «зангори экран» қаҳрамонларига айланган Амонашвили, Шаталов ва бошқа шу каби педагогларнинг чиқишларидан лол қотиб ўтирмай ўз новаторларимизни ҳам пайқай бошлармиз, уларнинг иш услубларини ҳам ўргана бошлармиз. Бу фикрни тавсияномаларга илғор тажрибани тарғиб қилишлари ва оммалаштиришлари лозим бўлган кишилар киритишди. Ниҳоят, шаҳар ва районларда тузилган халқ таълими бўйича кенгашлар ҳам энди чиндан фаолият кўрсата бошлашади, зеро улар халқ таълими системасини демократиялаш бўйича бошқарув жиловини узил-кесил ўз қўлларига олишга бел боғламоқдалар.

Бу тавсияномалар, албатта, келгусида ўзгармай иложи йўқ. Ҳаёт унга ўз ўзгартишларини киритади ҳали. Хусусан, конференцияга тайёргарлик кўриш жараёнида ундаги масалалар деярли ярим йил мобайнида турли идоралар билан келишилгани ҳам шундан далолат бериб турибди. Аммо, бировлар ялиниб-ёлвориб идорама-идора юрмаслиги, бошқаларнинг эса кимларнингдир орқасига беркиниб кун кўрмаслиги учун замин ҳозирланди. Ниҳоят, таълим-тарбия маълум муассасаларнинггина эмас, балки умумхалқ иши эканлигини кўпчилик англаб етди.

Конференция ишида область партия комитети бюроси аъзолари Э. И. Фозилов, А. А. Йўлдошев, Н. И. Гусаков ҳамда область ижроия комитети раисининг ўринбосарлари Д. Н. Жаҳонгирова, Л. П. Тернових қатнашдилар.

Ш. ГАЯЗОВ.

ОҚ ЙЎЛ, КЕЛАЖАК АВЛОД

Пойтахтимизнинг Октябрь районида истиқомат қилувчи Самиғжон Содиқовни кўпчилик яхши танийди ва унинг номини моҳир мураббий сифатида ҳурмат билан тилга олишади. Дарҳақиқат, камтарин педагог бутун умрини ёш авлодга таълим-тарбия беришга бағишлаб келяпти. Унинг қўлида сабоқ олган кўплаб шогирдлари ҳозирги кунда халқ хўжалигининг турли соҳаларида меҳнат қилишмоқда.

Дастлаб қишлоқ мактабларида иш бошлаган С. Содиқов Улуғ Ватан урушидан қайтиб келгач, Калинин районидаги 4-ўрта мактабда ўқитувчилик қилди. Кейинчалик коммунист-педагог узоқ йиллар район халқ таълими бўлимига мудир бўлди. Сўнгра Орджоникидзе районидаги 25-мактабни ташкил этишда жонбозлик кўрсатди ва унга директорлик қилди. Унинг хизматлари бесамар кетмади: ҳозир унинг кўксини «Ўзбекистон ССР халқ маорифи аълочиси» нишони, Меҳнат Қизил байроқ ордени безаб турибди. Самиғ ака айни кунларда пенсияга чиққан бўлишига қарамай тез-тез мактабларда бўлиб туради. Ёшларга ўзининг ҳаёт йўли ва бой тажрибаси ҳақида ҳикоя қилади. Қолган вақтини эса 19 нафар набиралари даврасида ўтказади. Суратда: С. Содиқов набираларини янги ўқув йили билан қутламоқда.

Р. АЛЬБЕКОВ суратга олган.

УСТОЗ ҲАМИША УСТОЗ

Ҳаётимиз йилдан-йилга янги, замонавий анъаналар билан бойиб бормоқда. Ана шундай яхши анъаналардан бири эса собиқ синфдошларнинг учрашувларидир. Яқинда Тошкет шаҳридаги 200-мактабни бундан йигирма йил аввал битириб чиққанлар тўпландилар. Ўша энг қувноқ, ҳаяжонли кунларни эслаб, синфдошлари ҳаёт йўлларига яна бир бор разм солдилар. Албатта, учрашувнинг энг азиз меҳмонлари — халқ таълими соҳасида узоқ йиллар самарали меҳнат қилиб келаётган устозлари — Абдувосиқ Ваҳобов Самад Жалилов, Мусабой Тешабоев, Вали Сибгатуллин, Маҳкам Илҳомов бўлишди. Учрашув шогирдларнинг ўз устозларига миннатдорчилик ҳисоботига айланди.

Т. СОЛИЕВА.

«КИТОБДАН ҲАМ ЯХШИРОҚ ДЎСТ ЙЎҚ»

Ана шу сатрлар Китобсеварлар жамиятининг 30 август куни Тошкентда бўлиб ўтган тўртинчи республика съездининг ўзига хос шиори бўлди. Съездда ўтган беш йиллилкда қилинган ишларнинг натижалари, китоб тарғиботи ишидаги энг долзарб масалалар муҳокама қилинди. Республика китобхонлар жамиятининг раиси, Ўзбекистон Ёзувчилар союзи правлениесининг биринчи секретари О. Ёқубов доклад қилди.

Съезд қатнашчиларининг нутқларида китобхонлар жамияти бошланғич ташкилотлари тармоқлари кенгайганлигидан далолат берувчи мисоллар келтирилди. Масалан, Урганч район ташкилоти қишлоқ жойларда китобларни тарғиб қилиш юзасидан тадбирларни муваффақиятли амалга оширмоқда. Китобхонлар ўз шахсий кутубхоналаридан тақдим этган китоблар туфайли бу ерда Тупроққалъа массивидаги олис чорвачилик совхозлари чўпонлари учун «Чўлқувар» деб аталган жамоатчилик кутубхонаси ташкил этилди. Бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин.

Республика китобхонлар жамияти ўтган беш йилликда олиб борган ишлар қуйидаги рақамларда ҳам кўринади: маданият ва фан арбоблари, ишлаб чиқариш ва қишлоқ хўжалик илғорлари билан 37 мингта китобхонлар конференциялари ҳамда ижодий учрашувлар ўтказилди, ана шу конференциялар ва учрашувларда 69 минг киши сўзга чиқди, 17 минг расмли китоб кўргазмалари ташкил этилди.

Шу билан бирга касб-корга ва ишлаб чиқаришга оид адабиётларни тарқатиш ҳамда тарғиб қилиш иши яхши ташкил этилмаганлиги съездда айтиб ўтилди. Ёшлар ўртасида китоб ўқишга қизиқишнинг пасайиб кетиши айниқса ҳавотирлидир, чунки бу нарса маънавий қашшоқликка олиб келади.

Ташкилотларни сон жиҳатидан кўпайтиришга ҳаракат қилиш жамият ишини қайта қуришга халақит бераётганлиги таъкидланди. Иш сифатига яхши аҳамият берилмаяпти, молиявий кўрсаткичларнинг яхшилигига орқа қилиб, бошқа ишлар унутиб юборилияпти. Жамият фаолиятида иш юритишнинг маъмурий-буйруқбозлик усуллари, бюрократизм, рақамлар ва ғалаба рапортлари кетидан қувиш кўпинча устун чиқмоқда.

Съезд делегатларининг нутқларида район, область ва шаҳар китобхонлар жамиятлари олиб бораётган ишлар сифатида кескин тафовут борлиги, бошланғич ташкилотлар фаолияти кўпинча аъзолик бадалларини йиғиш билангина чекланиб қолаётганлиги тўғрисида гапирилди. Кўпгина ташкилотлар умуман юқоридан қўллаб-қувватлаш ҳисобигагина кун кечиришмоқда. Сўзга чиққан кишилар жамиятнинг бутун фаолиятини қайта қуриш муҳимлигини таъкидладилар. Ҳамма ишлар янги жамоат ташкилотлари — Маданият фонди, Болалар фонди, Меҳр-мурувват фонди билан қалин ҳамкорлик асосида олиб борилиши лозим. Бу ташкилотлар қисқа вақт ичида одамларга кераклли, аниқ-равшан ишлари билан обрў қозондилар.

Съезд делегатларининг таклифига биноан республика Китобсеварлар жамиятининг номи ўзгартирилиб, республика «Китобхон» жамияти деб аталадиган бўлди.

Съездда республика жамияти правлениеси ва ревизия комиссиясининг янги состави сайланди.

Съезд ишида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Ж. Ҳамидов қатнашди.

* * *

Республика «Китобхон» жамияти правлениесининг ташкилий пленуми бўлди. Ўзбекистон халқ ёзувчиси Ҳамид Ғулом жамият правлениесининг раиси этиб сайланди.

(ЎзТАГ).

«РАҚС» ИЧИМЛИГИ

Қибрай пиво алкоголсиз салқин ичимликлар комбинатида АҚШнинг «Пепсико» фирмаси билан ҳамкорликда тайёрланаётган «Пепси-кола», «Фанта», «Фиеста» салқин ичимликларини аҳоли севиб харид қилади. Яқинда комбинатдан савдо шаҳобчаларига яна бир янги ичимлик тури жўнатилди. «Рақс» («Танец») деб ном олган ушбу ичимлик ҳам «Пепсико» фирмаси билан ҳамкорликда чиқарилмоқда. У асосан узум шарбатига «Пепсико» фирмасида ҳозирланган махсус аралашма қўшиш асосида тайёрланади.

Йил якунига қадар комбинат коллективи 100 минг деколитр ана шундай ичимликни савдога чиқаришни мўлжалламоқда.

Шунингдек, 4-кварталда анор шарбатидан тайёрланадиган «Ниҳол» ичимлигини ҳам етказиб бериш режалаштирилган.

А. ШЕРОВ.

СПОРТ

ТЕРМА КОМАНДА САФИДА

● ЮГОСЛАВИЯДА ўсмирлар ўртасида енгил атлетика бўйича Европа чемпионати бўлиб ўтди. Мамлакат терма командаси сафида қатнашган тошкентлик Анвар Кучмуродов 4x100 метрга эстафетали югуришда командадош дўстлари билан ҳурмат шохсупасининг энг юқорисига кўтарилиб, олтин медаль эгаси бўлди. Яна бир вакилимиз Аксана Яригина найза улоқтиришда 53 метр 10 сантиметр натижага эришди ва кучли олтиликдан жой олди.

ТОШКЕНТЛИКЛАР УСТУН

● РЕСПУБЛИКАМИЗНИНГ бош спорт аренаси ҳисобланган «Пахтакор» стадионида ўтказилган енгил атлетикачиларнинг шахсий команда биринчилигида тошкентликлар устунлик қилишди. Улар программанинг қатор турларида ғолибликни қўлдан беришмади. Жумладан, Н. Навицкая етти курашда 5610 очко тўплади. Улуғбек Мамадалиев 5 минг метрга бўлган югуришда 15 минут 14 секунд натижа кўрсатди. С. Юрлина (Тошкент области) 400 ва 800 метрларга бўлган югуришда биринчи бўлди. С. Рубан 1 метр 75 сантиметрлик баландликдан сакраб ўтди. А. Потоцкий 7 метр 71 сантиметр узунликка сакради. Тошкентлик В. Зайцевнинг найза улоқтиришдаги эришган 82 метр 92 сантиметрлик марраси республика миқёсида эмас, Бутуниттифоқ ҳисобида энг юқори кўрсаткичлардан ҳисобланади.

Команда ҳисобида ўринлар қуйидагича тақсимланди: Тошкент шаҳри, пойтахт области, Самарқанд области.

ИККИНЧИ ЛИГАДА АҲВОЛ ҚАНДАЙ?

● ЎТГАН КУНИ иккинчи лига еттинчи зона қатнашчилари навбатдаги тур ўйинларини ўтказишди. Янгийўлнинг «Соҳибкор» футболчилари ўз майдонларида «Копетдоғ»ни 2:1 ҳисобида мағлубиятга учратган бўлишларига қарамай, ҳамон турнир жадвалининг сўнгги поғонасида қолишмоқда.

Зонада бу йил ғолибликка Фарғонанинг «Нефтяник» ва Жиззахнинг «Ёшлик» командалари жиддий даъвогарлик қилишмоқда. «Нефтяник», «Жайҳун» командасини 2:0 ҳисобида енгиб, очколарини 37 тага етказди. «Ёшлик»да эса 38 та очко бор. Бироқ Фарғона футболчилари рақибларига қараганда иккита ўйин кам ўтказишган.

«ҚУВНОҚ ОҲАНГЛАР»

Бўстонлиқ районидаги «Хўжакент» совхозининг болалар боғчасида ёш авлоднинг эстетик тарбиясига катта аҳамият берилади. Яқинда мазкур боғчанинг тарбияланувчилари Марказий телевидение ташаббуси билан Останкино концерт залида бўлиб ўтган «Қувноқ оҳанглар» Бутуниттифоқ кўрик-конкурсида иштирок этиб, ўз санъатларини намойиш қилдилар. Суратда: боғча тарбиячиси М. Умарова ана шу конкурс қатнашчилари билан.

И. ПОРТНОВ суратга олган.

* *

БУЛАР СИЗДАН МИННАТДОР

ИСМИНИ МУБОРАК ҚЎЙДИМ

Яқинда мен юқумли сариқ касаллиги билан оғриб, узоқ вақт шифохоналарда даволандим. Бунинг устига фарзанд кутаётган эдим. Ахир гўдакнинг соғлом дунёга келиши она саломатлигига боғлиқ-ку? Мени Калинин район юқумли касалликлар шифохонасига олиб келишганида ниҳоятда оғир аҳволда эдим. Касалхонанинг тажрибали реаниматолог врачи Б. Муҳамедов қабул қилиб олгач, зудлик билан зарур муолажаларни бошлаб юборди. Унинг кўрсатган аниқ ёрдами туфайли орадан бир неча кун ўтгач, аҳволим бироз енгиллашгандек бўлди.

Шундан сўнг мени туғруқхонага ўтказишди. Бу ерда тажрибали врач Муборак опа Сулаймонова, айниқса ғамхўрлик билан соғлиғимни назорат қилиб турдилар. Шу ерда соғ-саломат дунёга келган қизимга меҳрибон шифокор опага ҳурмат тариқасида Муборак деб ном қўйдим.

Ҳурматли редакция ходимлари! Менинг жажжи гўдагимни бағримга босиб, эсон-омон оиламга қайтишимга сабабчи бўлган нажоткорларим — Бахтиёр Муҳамедов, Муборак Сулаймонова, Марғуба Абдухолиқоваларга газетангиз саҳифалари орқали миннатдорчилигимни етказишларингизни илтимос қиламан.

Ф. ТЎЛЕГЕНОВА,
Бўка райони.

• ОҚИБАТ •

ЎҒЛИМНИ КЎРОЛМАЙ ҚОЛСАМ...

ХАЛҚЛАР дўстлиги майдони. Метродан чиқиб, ҳашаматли саройга концерт кўриш учун шошилганлар оқими тугаганда, яқинимдагина турган кампир диққатимни тортди. Бу ерга одамлар ясан-тусан билан томошага, сайрга, кўнгил хушлашга келишларига шунчалар кўникиб кетибманки, ранглари ҳорғин, синиққан, бир аҳволда кийинган бу кампир дастлаб кўзимга эриш туюлди. Кампир Шоаҳмад ота Шомаҳмудовлар ёдгорлик пойида мармар оиласи рамзида ўрнатилган тошларга суянганча басавлат ҳайкалларга тикилиб турарди. Кейин у орамиздаги масофани битта-битта қадамлаб босиб ўтди-да, нималардир деб менга яқинлаша бошлади. Тўғриси, онахоннинг ғўлдираб чиқаётган овозидан аввалига гапларини уқолмадим. Диққат билан астойдил тинглашга, тушунишга ҳаракат қилдим.

— Буларни қаерларда тайёрлаб олиб келишган-у, болалар устига миниб ўйнайди. — сўзлади кампир ёнимга ўтираркан ҳайкалларга ишора қилиб.

—Ҳа... — дедим ёдгорлик ичида, устида қий-чув билан ўйнаётган болаларни хотиржам кузатиб ўтирганимдан хижолат тортиб. Лекин биламанки, болаларни фақат милиционергина бу ердан қувиб кетгиза олади.

— Ўғлимни кўргани келгандим, — бир муддатли сукутдан кейин давом этди онахон ва ён томондаги уйлардан бирига ишора қилди, — анови уйда яшайди. Ишдан қайтмабди. Соғиндим, кўргим келди. Би-иттагина болам...

— Ўзингиз қаерда яшайсиз?

— Каттабоғда. Бировнинг уйида ижарада тураман. Ўғлимни соғинаман, лекин келинга кўринишдан қўрқаман...

Кампирнинг гапларига зўрға тушуниб олаётганим учун, унинг юзига, кўзларига қаттиқ тикиламан. Қонсиз лаблар, қуруқшаб кетган сарғимтир сочлар, йирик-йирик қора доначали юзларида қачонлардан буён парваришга, меҳрга муҳтожлик.

— Ўзим касалман, — кампир кетма-кет эснаб сўзларди. — Ўлиб қолсам, ўғлим кўролмайдими мени, ўғлимни кўролмай кетаман, деб қўрқаман.

— Ўғлингизнинг фарзандлари борми? — сўрадим.

— Иккита. Озиб-ёзиб кўришганда: «Нега хабар олмайсан?» — десам, «Тирикчилик. Бола-чақани боқиш керак», — дейди. Хотинидан қўрқади, — кампир қандайдир номни айтди уқолмадим.

— Нима иш қилади ўғлингиз?

— Расмчи.

Назаримда, сўрайдиган гапнинг ўзи қолмаганди. Қўллари билан ўриндиққа таяниб, одми кўйлак ичида суратгина бўлиб ўтирган онахонга ёлғондан бўлсада тасалли бермоқнинг иложи йўқ. Унинг кўнглига биргина таскин бор — ўғлининг дийдори. Ҳа, шу шаҳарда яшайдиган, «бола-чақани боқиш учун» ўзини ўтдан чўғга уриб юрган фарзандини бир кўрса бас, онаизор!

— Балки ўғлингиз ишдан қайтгандир, яна бориб кўрасизми? — дедим.

Кампир ўғли яшайдиган уйга қаради, унга етмоқ учун босиб ўтиши керак бўлган масофага тикилди. Наздимда, менга икки қадамгиналик бу оралиқ онахоннинг раҳмини келтирди ва шивирлаб жавоб берди:

— Келмаган бўлса-чи... Хотинига учраб қолсам-чи... Кўролмадим... Уйимга шом тушмасдан етиб олай...

Кампир шарпадеккина бўлиб ўрнидан турди. Бир қўли билан мармар супаларга суянганча кета бошлади. Унинг ердан зўрға узилаётган оёқларига оқаринқираган калишлари ҳам зил-замбил туюлаётгандек эди.

«Нима қилиш керак?» Шу лаҳза қандай йўл тутишни билмасдим. Балки, кампирдан ўғлининг номи, турадиган уйини сўраб олиб, онаси келганини фарзандига етказиш керакдир? Наҳотки, ўғил буни ҳис қилмаса? Ахир, онанинг фарзанд дийдорига зор бўлиб биринчи келиши эмасдир? Балким, ўғилнинг бу қадар бемеҳрлиги учун хижолат қилиш керакдир? Хижолатчиликни биладиган одам онасини бу аҳволда ташлаб қўярмиди?..— кўнглимда шу каби қарама-қарши саволлар билан тўрт томонга қарайман. Зора, шу лаҳза бирор ёши улуғроқ одам учрасаю менга маслаҳат берса! Йўқ, атрофимда дунё ташвишларидан бехабар болалар, кичкинтойларини гулдек ясантириб сайрга чиққан оталар, оналар, учрашувга келган йигит ва қизлар...

Юрагим бетламайгина кампир кетган томонга қарадим: чамаси чорак соат давомида майдоннинг чеккасига —«ҳув» десанг, овозинг етгулик жойга борибди. Назаримда, у юрмаётгандек, соат мили каби бир жойда тебранаётганга ўхшарди. Биз унутган кечаги кунимиз билан масъулияти ҳақида жиддийроқ ўйлаб ҳам кўрмаган эртанги кунимиз ўртасида муаллақ тебранаётгандек эди бу мушфиқ жон.

«Қачон Каттабоққа етади? Етгач, тин оладими, таскин топадими кўнглига? Бу кеч оғзига бир пиёла иссиқ чой, бир қошиқ қайноқ таом тутадиган инсон бормикан?» — саволларимга жавобан кўзларимга алам, хўрлик, уят, ёш тўлди.

...Юқоридаги гапларнинг бирортасини ўзим тўқиганим йўқ. Онахондан ўзининг ва ўғлининг исмини сўраб олмаганимга пушаймонман. Тошкент шаҳрининг Каттабоғ маҳалласида яшайдиган ўша онаизорни танийдиганлар бордир, шу умидда кўрганларим, эшитганларимни ёзаяпман. Маҳалланинг тадбиркор одамлари билан бамаслаҳат ўша муштипар кампирга ёрдам бериш умидида ёздим. У кишини таниганлар «Тошкент ҳақиқати»га маълум қилишларини сўрайман.

...Шу ўринда гапимни тамом қилсам ҳам бўларди. Лекин... каттабоғлик онахон сабаб бўлдилару кўз ўнгимдан ўзим таниган, танимаган қанча-қанча онаизорлар қиёфаси кетмай қолди. Умр шамчироғи липиллаб бораётган, бир кунда ярим косагина овқатга қорни тўядиган, тонгда: «Ҳозир фарзандим ишга жўнайди», — деб, шомда «Энди фарзандим ишдан қайтади», — деб дарвозаларга мунғайиб термуладиган онаизорлар, отахонлар озми? Мен ўзим-чи, ўзим фарзандлик бурчимни нечоғлиқ оқлаяпман?

Азиз дўстим, бугун ишдан қайтганингизда, онангизнинг ҳузурларида бафуржа узоқроқ ҳол-аҳвол сўраб ўтиришингизни ва бу одатни ҳеч қачон канда этмаслигингизни умид қилдим...

Муҳтарама УЛУҒОВА.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

В. И. ЛЕНИН НОМЛИ СССР ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА
13, 14 сентябрь соат 17.00 да 19.30 да

КУЛИБ-ТИНГЛАБ ДАМ ОЛИНГ ДЎСТЛАР

ҚАТНАШАДИЛАР:
Қўқон шаҳар аскиячилари: Йўлдошхон НОСИРОВ Муҳаббатхон ТОШПЎЛАТОВА, Жўрахон ПЎЛАТОВ, Ғиёсиддин АБДУРАҲМОНОВ;
Фарғона область Ленин комсомоли мукофоти лауреати ШЕРҚЎЗИЕВЛАР ОИЛАВИЙ АНСАМБЛИ
Ўзбекистон ССР Театр арбоблари союзи «ДИЛШОД» АНСАМБЛИ
6-жаҳон фестивалининг лауреати Отажон РАЖАБОВ.
Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар: Мўътабар, ЙЎЛДОШЕВА, Салоҳиддин ТЎХТАСИНОВ
Ўзбекистон ССР Ленин комсомоли мукофоти лауреати Ғуломқодир ЭРГАШЕВ:
Санобархон ШОЙКРОМОВА, Абдурауф ЁҚУБОВ, Ҳотам ҚОСИМОВ, Баҳриддин БЕКМУРОДОВ ва бошқалар.
Программани — Ўткир СИДДИҚОВ олиб боради.

Ансамблларнинг бадиий раҳбари — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист, бастакор Салоҳиддин ТЎХТАСИНОВ.
Билетлар соат 11.00 дан сотилади.

«МАЯК» — СИЗНИНГ ВАҚТ ОЛАМИДАГИ ЙЎЛБОШЧИНГИЗ

КВАРЦЛИ «МАЯК» СТОЛ СОАТЛАРИ ВАҚТ ҚАНЧА БЎЛГАНЛИГИНИ СИЗГА АНИҚ МАЪЛУМ ҚИЛИБГИНА ҚОЛМАЙ, ХОНАНГИЗНИ ҲАМ БЕЗАТАДИ.

Бу соат айниқса хаёли паришон кишилар учун мос — «МАЯК» соатларининг мурватини ҳар куни бураб туришнинг ҳожати йўқ. Сабаби, соат батарейкалардан қувват олади. Шовқинсиз юриши, кўрсаткич рақамларнинг қулай жойлашганлиги, чиройли ташқи кўриниши билан кварцли «МАЯК» соатлари барчага манзур бўлади.

САВДО ТАШКИЛОТЛАРИНИНГ РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

Тошкент областлараро улгуржи базасида кварцли «МАЯК» соатлари етарли миқдорда бор. Уларни Сердоба соатсозлик заводи ишлаб чиқарган. Баҳоси — 29 сўм, 35 сўм ва 35 сўм 50 тийин.

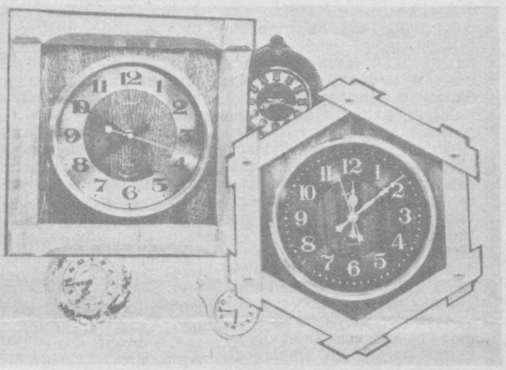

«УЗКУЛЬТТОРГ»НИНГ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЛАРАРО УЛГУРЖИ БАЗАСИ.
«Союзреклама» Бутуниттифоқ ишлаб чиқариш бирлашмасининг Ўзбекистон реклама ишлаб чиқариш корхонаси.

ТОШКЕНТ ШАҲАР АҲОЛИНИ ИШГА ЖОЙЛАШТИРИШ, ҚАЙТА ЎҚИТИШ ВА КАСБГА ЙЎЛЛАШ МАРКАЗИ

ИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

«ТАШСТРОЙТРАНС» Тошкент транспорт ишлаб чиқариш бирлашмасининг
5-автотранспорт корхонасига:
АТПда мавжуд юк автомашиналарда ишлаш учун Тошкент шаҳри ёки Тошкент областида пропискада турувчи, «Е» категориядаги автомобиль ҳайдовчилар.
МЕҲНАТГА — ИШБАЙ-МУКОФОТ ТАРИҚАСИДА ҲАҚ ТЎЛАНАДИ.
Корхона болалар боғчаси, пионер лагери, «Автомобилист» профилакторийси, Сирдарё соҳилида дам олиш зонасига эга.
Бир йил мобайнида ишга кирувчиларга оилавий ётоқхонадан жой, навбатга туриш тартибида квартира берилади.
Справкалар юзасидан қуйидаги адресга мурожаат қилинсин: Тошкент шаҳри, Космонавтлар проспекти, 6-уй ёки Ҳамза район аҳолини ишга жойлаштириш бўлими, — М. Ҳасанова кўчаси, 10-уй; Чилонзор район аҳолини ишга жойлаштириш бўлими — Чилонзор кўчаси, 5-уй.

«ОБЛРЕМБИТТЕХНИКА»-НИНГ ТОШКЕНТ КОРХОНАСИ

ИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

Касблар бўйича мустақил таълим олиш учун — шогирдлар;
соатлар ремонти бўйича соатсоз, ремонтчи-слесарь (холодильникларни тузатувчи), металл буюмлар слесари;
Таълим муддати — 6 ой.
Стипендия — тўрт ой мобайнида ойига 70 сўмдан.
Тошкент областида иш билан шуғулланилади.
Мурожаат учун адрес: 700015, Тошкент шаҳри, Мирмуҳамедов кўчаси, 2-уй. Телефонлар 55-79-65, 55-78-25.

Театр

НАВОИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА
— 2/IX да **Иоланта**, 3/IX да **Чиполлино** (12.00), **Кармен** (19.00). 5/IXда **Майсаранинг иши**.

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА
— 2/IXда **Қутлуғ қон** (19.30), 3/IXда **А. Қодирийнинг «Ўтган кунлари»**, 5/IX да **Куёв**.

Цирк

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **Москва цирки артистларининг хайрлашув гастроллари** 2/IXда 16, 19.00 да, 3/IXда 12, 15, 18.00.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ВАҚТ ҒАНИМАТ, ОБУНА БЎЛДИНГИЗМИ?

Ҳурматли газетхонлар! 1990 йил газета ва журналлари учун обуна қилиш давом этмоқда. Келаси йил ҳам «Тошкент ҳақиқати» газетасини мунтазам олиб туришни истасангиз шу кунларда унга обуна бўлишни унутманг. Бунинг учун «Союзпечать» агентлигига ёки иш жойингиздаги, ўқув юрти ва турар-жойингиздаги жамоатчи матбуот тарқатувчиларга мурожаат қилсангиз бўлади. Улар сизни келаси йил матбуоти учун обуна қилиб қўйишади.

«Тошкент ҳақиқати»га обуна исталган муддат учун чекланмаган миқдорда қабул қилинади.

Газетанинг ОБУНА БАҲОСИ бир йилга — 7 сўм 68 тийин, олти ойга — 3 сўм 84 тийин.

ҚИДИРИЛМОҚДА

Шу йил 28 июль кечаси иш жойидан бедарак йўқолган «Райхон» ресторани ошпази Ҳаким Хотамович Исмоилов қидирилмоқда. У 1967 йилда туғилган. Бўка шаҳрида истиқомат қилади.

Белгилари: бўйи 175—177 см, ўртача қоматли, чўзиқ юзли, сочи тўлқинсимон қора, қошлари ёйсимон.

Шу куни у эгнига узун оч шим, кулранг кўйлак, 42-размердаги қора туфли кийган эди.

Асосий белгилари: чап ёноғида кичик қора хол бор. Чап қўлининг кўрсаткич бармоғида тирноғи йўқ. Қора пластмассадан ишланган «Электроника» соати таққан эди.

Х. Х. Исмоиловнинг тақдири ҳақида бирон бир маълумотга эга бўлган кишилардан милиция органларига ёки 02, 627251, 335304, 338450 телефонларига қўнғироқ қилишингизни сўраймиз.

Муҳаррир Н. НАСИМОВ.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА»)
БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, ТОШКЕНТ ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.
Муҳаррир ўринбосарлари — 335885, 325747, 337916; 325748; масъул котиб — 334808, 325353; масъул котиб ўринбосарлари — 325750; БЎЛИМЛАР: идеология — 325778; партия ҳаёти — 325647; саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 325749; маҳаллий советлар ҳаёти — 325733; социал масалалар — 325556; маданият — 325767; адабиёт ва санъат — 325553; ахборот, ҳарбий-ватанпарварлик — 325645; хатлар ва оммавий ишлар — 334048, 325354; жамоатчи совет қабулхонаси — 334048, 325354; эълонлар бўлими — 325727.
Р. — 04311. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Б. 1675. Индекс: 64684. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12